

Katalikai turi suprasti, kad jų aukos ir pasiūlytos del katalikų spaudos sustiprinimo bus malonesnis Dievui ir pačiai Bažnyčiai, ir žmonėms naudingesnis, negu pirkimas bežnytių indų ir net negu bažnytinės apeigos. Pažinti to nesupras visi katalikai, mes negalime tikėti sulaukti spaudos kuri atstotų Katalikų Bažnyčios rimtybei ir pajėgoms. Žmonių vadai, pirmiausia gi kunigai, turi skatinti tai savo didžiausiu uždaviniu.

Vyskupas Kilian.

Organas Amerikos Lietuvių
Bymo Katalikų Švento
Juozapo Darbininkų
Sąjungos.

DARBININKAS
— BIRN —
UTARNINKAIS, KETVIRGAIS IR
SUBATOMIS.
Metams \$4.50
Užrašyti metams \$5.00
DARBININKAS
366 Broadway, Boston 27, Mass.
Tel. South Boston 620.

VOL. VIII. No. 73.

UTARNINKAS, BIRŽELIO 26 D., 1923.

Kaina 4 centai.

Sveikiname ir linkime geriausių pasekmių L. D. S. 8-to Seimo delegatams, susirinkusiems birželio 26 d., Newark'e, N. J.

DARBININKŲ REIKALAI.

GERI LAIKAI TESIS CIEBUS METUS.

Washington. — Valdžios darbo samdymo biuras skelbia, kad Amerikoje nedarbas visai išnyko. Sako, kad viš bedarbiai skaičiuoja 5,735,000, kurie 1921 m. vaikštinėjo gatvėmis dabar dirba. Dabartinė gerovė, biuras skelbia, dar tesis mažiausia metus, t. y. bent iki vidurvasario 1924 m.

SUTAIKĖ.

Chicago. — Tarpe mūrinių unių buvo iškėlė nesutikimų. Samuel Gompers, Amerikos Darbo Federacijos prezidentas jas sutaikė.

"PASIVIŠKAS" STREIKAS.

Vienna. — Austrijos valdžios darbininkai paskelbė "pasivišką" streiką dėl nepakeliamo algų. Streikuoją \$50,000 darbininkų. Geležinkelininkai dar nestreikuoją, bet ketina sustreikuoti.

PABRANGO VALDYMAS.

Minneapolis, Minn. — Vietos universiteto prof. Lombie gavo laiška iš prez. Hardingo. Laiške rašoma Amerikoje valdymas baisiai pabrango. Valstijų valdžios 1913 m. iplaukų turėjo 368,000,000, o 1921 m. iplaukų turėjo \$959,000,000. Padidėjo ant 161 nuoš. Skolos vienok pakilo ant 130 nuoš.

KELSIŠ Į AMERIKĄ.

New York. — Atvyko trys Vokietijos didžiausių pramoninių delegatų. Jie Amerikoje tyrinėš padėtį ar negalima būtų perkelti kaiku išdirbystės Amerikon. Sako, kad Vokietija taip smaugiama, kad ten išlikti negalima. Vienas jų pasakė: "Juoda Vokietijos padėtis. Francija reikalauja sau Rulro, centro Vokietijos pramonės. Bavarija ir kitos Vokietijos dalys atskils ir nieko neliks iš Vokietijos. Vokietija Rulro atsižadėjusi, negali nei bandyti nusistovėti — jokia valdžia to nepergyvens."

Šitie vokiečiai delegatų sakė, kad jų plevas esąs pasitraukti savo geriausias mechanikus, meistrus ir inžinierius ir bandyti čia tėti savo išdirbinius.

GAUS PO \$12.00 DIENOJ

New York. — Kontraktoriai apsiėmusieji statyti mokyklas sutiko mūriniams mokėti po \$12 dienoj. Sutartis padaryta dviem metams.

LAVA VERDA LAUKUOSE.

Catania, Italija. — Gausybės lavos išsiliejusios iš ugniakalnio Etna užliejo plačius laukus ir toji lava verda ir kunkuliuoja laukuose. Lava išdegino viską ir namus ir medžius. Daug vasarinių ir puikių namų sunaikinta. Karaliui priėjus nelaimės vieton gelbėjimo ir šelpimo darbas padidintas. Atvyko ir premieras Mussolini. Amerikos ambasadorius išplaukė laivu nelaimės vieton.

NUSOVĖ VAGI.

Redwood City, Cal. — Milijonierius Anies A. Folger nušovė vagi. Pas jį rasta daug brangmenų.

SUSIRGO.

Paryžius. — Buvusis Francijos premieras Viviani pavojingai sunegalėjo.

TSIDETI kitu yra lengviau, negu pasitikėti savimi.

Kiti mūsų neišgelbės, jei patys savęs negelbėsime. Tingūs žmonės savimi nepasitiki, o laukia malonių iš kitų.

Kas tiki į Dievą ir Jo malonėje gyvena, tas žino, kad jį išai daug gali.

Toksai nemorės išmaldų, bet naudos savo jėgas.

Jo darbas bus šaltiniu jo gyvenimo ir didausmo.

Dirbti, augti, plėtotis ir melstis — bū jo gyvenimo obalsais.

Žmonė dvasios vergiskumas — tai kapitalizmo tvirtovė.

Dievo vaikelių liūosa ir drąsi dvasia — tai kooperacijos pamatas.

Vergija — pragaro duktė! Kooperacija neša mums laisvę.

LIETUVIAI DARBININKAI, ATMINKITE!

Kad "Darbininkas" jau parduoda Lietuvos pinigų — ličių perlaidas ir savo draugams darbininkams suteikia patarnavimą. Tai gi visi tie, kurie norite, kad Jūs siūnčiami Lietuvon pinigai patektų į Jūsų gimtinių rankas, visuomet kreipkitės pas "DARBININKĄ", jisai visuomet nuosirdžiai Jums pataarsaus. Darbininkai, atsiminkite kad "Darbininkas" yra Jūsų DIDŽIAUSIAS DRAUGAS. Siūsdami pinigus ar klausdami ličių kainų visuomet adresuokite laiškus šiaip:

"DARBININKAS,"
366 West Broadway,
Boston 27, Mass.

BULIŲ KOVA.

Augusta, Me. — Kai Maine valstijos gub. Baxter dagirdo kad New Orleans'e ruošama bulių kovos, tai jis telegrafavo Louisianos valstijos gubernatoriui neleisti rengti tos pramogos.

PALIKO ATSTOVYBĖ.

Paryžius. — Francijos senate 170 balsais prieš 117 nutarta palikti atstovybę prie Vatikano. Priešiniai kai nurodinėjo, kad Sventasis Tėvas nebuvo prielankus francūzų interesams Atzacių Lotaringijoje, Moroke ir Turkijoje. Priešiniai kai teipgi nurodinėjo, kad pavojus Francijai busias išsugražinimo teisių vienuoliams steigti mokyklas. Ta teisė buvo panaikinta prieš 20 metų ir tada vienuoliai ir vienuolės buvo išvyti iš Francijos.

Daugiausia žmonių nudojasi strytkariais Sanchajuje, Chinijos mieste. Ten 1922 m. strytkariais nudojosi 126,000,000 pasažierių.

REMKITE TUOS,
KURIE REMIA
"DARBININKĄ."

NEPATISĖ TAIŠYKLIŲ

New York. — Du didžiū laivų Berengaria ir Baltic iplaukė su svaigalais į New Yorką. Tas krovinis bus konfiskuotas.

GATAVA TARTIS.

Tokio. — Japonijos valdžia pranešė Rusijos valdžiai, kad ji pagatavo daryti sutartį su Rusijos valdžia.

PADVIGUBINO TARIFA.

Budapestas. — Ungarijos geležinkelio tarifas tapo padvigubintas dėl pinigų kuro puolimo.

AMNESTIJA.

Washington. — Prez. Harding prieš apleisiant 27 kalniam, uždarytiems už laurymą karinių įstatymų.

NUSKENDO KETURI VAIKAI.

Springfield, Mass. — Keturi vaikai prigėrė besimaudydami. Tėvas dviejų skętančių vaikų buvo puolęs gelbėti ir buvo juos nutvėręs. Bet bebrisdamas paslydo ir parvirto. Tuo tarpu buvusiai vos gyvi vaikai pateko atgal vandenin ir galą gavo.

TURTO NORMA

Knygutė yra didelio formato (5x10) 68 pusl., popieriaus viršelias.

Kaina tikrai 45 centai. Agentams nuleidžiama 40%.

Reikalaukite pas:

"DARBININKAS"

366 B'way, Boston 27, Mass.

KLAIPĖDOS ALBUMAS.

Indomiasias ir svarbiausias lietuviams šių dienų įvykis yra Klaipėdos Krašto suįjungimas su Lietuva. Dabar visi norėtų pamatyti kaip išrodė Klaipėdos miestas. Kaip sykis "Darbininkas" turi Klaipėdos miesto Albumą. Skubinkitės išsiųsti. Kaina 50c.

Nedaud teturime.

"DARBININKAS"

366 B'way, S. Boston, Mass.

ATIMA DIRBTUVES.

Dusseldorf. — Francijos okupacinė valdžia Rulro krašte paskelbė konfiskavimą visų vokiečių pramoninių dirbtuvių. Nutarimas vyknamas gyvenman. Dekretas duoda teisę francūzų militarinei valdžiai imti į savo rankas kasyklas ir dirbtuves. Jei vokiečių darbininkai atsakys dirbti francūzų pagrobtose pramonėse, tai jie bus sodinami kalėjiman 15 metų. Kas agituos prieš dirbimą tokiose vietose bus pinigiskai baudžiamas ir sodinamas kalėjiman. Už sabotazą grėsia mirties bausmė.

STATO ORLAIVIUS RUSAMS.

Washington. — Oficialių žinių gauta apie tai, kad vokiečiai Rusijoje stato daug orlaivių. Vokiečių pramonė ir gyvenimas namie suvaržytas taikos sutartimi, todėl kapitalistai, inžinieriai ir meistrai rado sau tinkamą lauką Rusijoje. Rusijos valdžia užsakius padirbti 3,000 orlaivių iki bal. 1. 1924. Vokiečiai Rusijoje steigtose dirbtuvėse orlaivų dirba visiems Rusijos reikalams ir Turkijai. Turkija yra užsakius 1,500 orlaivių. Rusija suprantą reikala ir svarba orlaivių. Rusijoje orlaiviai svarbesni, negu bilekurioj kitoj Europos šalyje. Orlaiviai Rusijai patogūs dėl Rusijos tolybių ir dėl išimimo geležinkelio.

GAVO PARAMOS.

Reims, Francija. — Protestantai bažnyčia, sugriauta karo metu, tapo atstatyta. Ji atėjo 1,200,000 frankų. Pusė tos sumos gauta iš Amerikos protestantų.

INDIJONŲ REIKALAVIMAI.

Pierre, S. D. — Indijonų Taryba nutarė pareikalauti iš "Suv. Valstijų valdžios" \$700,000,000 atlyginimo už jų pagrobtais žemes, kur yra daug miškų ir turtingų kasyklų.

SERBIJA PRIEŠ BULGARIJĄ.

Sofija. — Serbija grąsina Bulgarijai įsiveržimu dėl istikusių ten perversinių. Bulgarijos valdžia atsisakė Tautų Lygą, kuri turi sulaukyti serbų žygi.

ZINIOS IS LIETUVOS.

Banditų teroras. Žmonių pranešimais, Lėkėčių valsčiuje, Šakių apskrityje, siauria du pavojingų banditų. Mėnuo atgal jie užmušė vietinę miliciją, lankosi po šermenis, vestuves. Visur eina ginkluoti ir terorizuoja žmones, kurie bijodami keršties jnos maitina, o kai kurie net pataikauja. Spėjama, kad šiedu banditu bus kaliniai, pabėgę iš Kauno kalėjimo. Vietinė milicija neparodo užtekintai veiklumo juos sugauti.

S. M. gegužės 23 dieną pil. P. Simanaušienės krautuvėn, Vilniaus Didžioji g. Nr. 22, įėjo du vyriškiai ir paprašė pančiakų. Kiek pasikiau įėjo trečias, kurs paprašė dešros. Viena iš krautuvės pradavinėtojų, stovinti prie kasos, pamatė, kad vienas vyriškis, kariškio uniformoj, bruka antin pančiakas. Jai surikus: "Padėk, padėk, tamsta!" — paskiausia lėjęs vyriškis prišoko prie nažiūroto vagystės ir ėmė jį krėsti. Kol atėjo milicijantas, šis paskiausia atėjęs, jau buvo pasišalinęs. Nuvedus milicijos nuovadon ir iškrėtus, pažiūrėtąjį pančiaką nerasta.

Aišku, kaip diena, kad šis paskiausia atėjęs krautuvėn buvo iš tos pačios kompanijos, nes nepažįstamas vaikinas būt neišdrisęs taip liudisai ir noriai apkrestti kitą. Urmus išsinešdinimas iš krautuvės irgi prieš jį kalta. Karekteringa tas, kad nužiūrėtas vogime tą pačią dieną buvo užgėjęs krautuvėn "prašyti" "ant alaus" už padarytą jam nemalonumą.

Gegužės 24 dieną apie Kauną, aukštesnėse vietose pradėjo plaukti rugiai. Vietonius jau matosi plačiai suguliusių rugių, iš kurių ne daug bus naudos.

Gegužės 24 d. pabaigtas tiesti gelžkelis Kazh-Rūda — Šeštakai. Po kelių dienų prasidėsias normalus susisiekimas su Alytumi.

Senai jau mes Kauno gyventojai skundžiamės ir ai manuojamė kad blauriai, ir nuolat yra teršiamas miestas. Nekalbant apie rūdėnį, kada deginant bulbalaiškus Kaunas ilgai paskęsta sukiuose, gerklė č laikais.

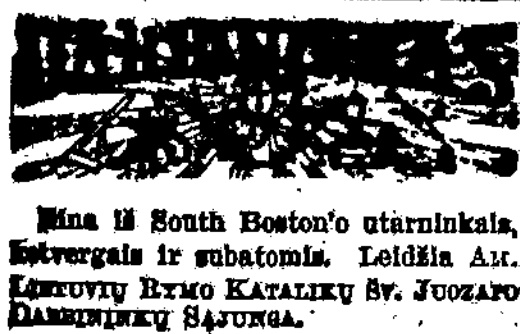
daičiuose dūmuose, ir dabar jau koki trėtį mėnesi nuolat ir nuolat tai viename, tai kitame kieme deginama sąslavas. Deginant įvairias blaurības ištisomis paromis, rūkant silkes, žuvelas (ties žuvių rinkla) skleidžiasi pažemiais sumokūs, blauriai dvokiantis dūmai ir nieko nekalfti apylinkės gyventojai turi alsuoti taip sutertu orn.

Miesto Sodno direkcija, kaip buvo anksčiau skelbta, pradėjo vykinti savo programą, statydama simfonijos koncertus ir dalyvaujant Valstybės dramos artistams, vaidinimus. Tai yra kultūros didelis laimėjimas nes vasaros metu simfonijos koncertai yra vienintėlė kultūringa žmogaus pramuoga — tyram ore pasivaikščioti, pasvajoti. Bet matyti iš buvusįjį 2 simfonijos koncertų ir 3 komedijos vaidinimų. Kauno visuomenė beveik per pirstus į tai žiūri, nes atsilauko vos tik 400—800 klausytojų. Mažytė, lanko tie asmenys, kurie iš tikrųjų kultūrą brangina o kiti savo nesilankymui randa šimtą priežasčių.

Tat gerbiamejį, jei mes taip temokėsime įvertinti toki kolosalinį kultūrinį įvykį (nes tai yra įvykis lygus operos bei dramos atidarymui), apie kurį, net dalyvavusieji korespondentai, (aut kiek teko matyti) nemokėjo įvertinti ir tinkamai per spaudą visuomenę supažindinti. Tai yra liūdnas ir apverktinas apsigėdijimas, tuo labiau, jei Laisvės Alėja mūga žuonėnis tuo metu, kuomet sodne eina simfonija arba vaidinimas. Gal būt delto, jog reikia 40 ar 70 ct. sumokėti.

Gerbiamejį, taip eidami, toli nemėisime. Gėda sostinės inteligentijai dulkose bradizioti ir neprisidėti savo atsilankymu prie palaikymo to, be ko jokia kultūringa tauta negali apsieiti.

Reikia laukti, kad sodno direkcija, nuomatydama visuomenėje tam svarbiam darbu užuojautos, vieną gražią dieną paskelbs, jog del bisuomenės neprijautimo, simfonijos koncertai likviduojami. Iš ko bus aišku, jog sostinė iki tam dar nepriango. Vietoje kultūros žiedo priedamas bus balalaiškus, kuris buvo praėitais laikais.

'DARBININKAS'

(THE WORKER)
 The Lithuanian Tri-Weekly Paper
 Published every Tuesday, Thursday,
 and Saturday by St. Joseph's Lithuanian B. C. Association of Labor.

"Entered as second-class matter Sept. 12, 1915 at the post office at Boston, Mass., under the Act of March 3, 1879."
 "Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on July 12, 1918."

Subscription Rates:
 Yearly\$4.50
 Boston and suburbs\$5.50
 Foreign countries yearly\$6.50

DABAR LAIKAS

Darbininkai neturi laikytis taktikos to žydo, kuris turėjo daržinę su kiauru stogu. Pas tą žydą kartą įėjusią dieną užsuko žmogus ir pastebėjęs, kad per kiaurą stogą varva vanduo sakė žydai:

"Kodel tu, žyde, neužtaisai stogo?"

Žydas atsakė:
 "Oi, kaip dabar taisyti, kad lija."

Antrą kartą tas žmogus užsuko pas žydą giedroje ir pastebėjęs, kad stogas neužtaisytas klausė, kodel neužtaiso stogo. Žydas atsakė, kam girdi taisyti, kad dabar nelija ir nevarva.

Daugelis darbininkų laikosi šito žydo taktikos.

Kada darbai neina, darbininkų tipas nupuošęs, sutauptyti pinigai greitai tirpsta, tada tokie darbininkai paraginti prie organizacijos sako, ką girdi dabar toji organizacija padarys; dar ginu organizuojantis išlaikyti reikla pasidaryti. Gi darbas eina gerai, tai tokie sako, kam dabar organizaciją, kadir taip pusėtinai užliubam.

Visi pripažįsime, kad stogas reikia lopyti giedroje, liant tas darbas nepatogu atlikti. Panašiai yra ir su organizacijomis. Patogiausia organizuotis, kada darbai gerai eina.

Valdiškas Darbo Biuras, esantis Washingtono skelbė, kad dabartinis Amerikos gerbūvis tėsas dar motus. Gal Biuro spėjimas bus tikras, gal jis apsiriks. Bet neapsiriksime pasakę, kad vėliau ar ankščiau darbai apsisistos ir bedarbių pulkai atsiras, kaip kad buvo prieš nesena laiką. Ne tada bus laikas organizuotis ir rūpintis kova su kapitalistais. Tą darbą varyti laikas dabar.

Darbininkai, plakitės į L.

D. S., kad atėjus blogmečiui būtume stiprūs ir galėtume vieni kitiems pagelbėti.

ŽYDAI PRIEŠ LIETUVĄ

Lietuvos laikraščiai daug rašo apie tai, kad Paryžiuje žydų leidžiamas biuletenis bauriai apšmeižė Lietuvos valdžią. Lietuvos Žydų Taryba aiškinasi, kad tos žinios aname biuletene tilpo be jų žinios ir jie nesą tame kalti ir neatsakomingi.

Atsimeinant žydų nedėkingumą Lietuvai, tas jų aiškinimas mažai tegeluoja.

APIE LENKIJOS SKALDYMĄ

The Literary Digest birželio 23 d. š. m. laidoje beturįs raštelį antraštiu *Poland's Poverty*. Cituojama iš Londono laikraščio *New Statesman*. Nurodoma, kad Lenkijos armija gražiai pasrėdyta, bet tai žmonių kaštu. Žmonės nubiedinti per tai Varšavoj namai griūva, tiltai netaisomi. Rašoma, kad bėgyje kokių 20 metų prasidės naujas Lenkijos skaldymas, jei Lenkija laikui neatsižadės pavogtų žeminių.

ATVAŽIAVIMAS AMERIKON

Pranešta, jog daugelis ateivių, kurie keliauja į Suv. Valstijas iš šalių, kurių metinės kvotos išsibaigė, nurodyti važiuoti į Kanadą. Kubą arba į kitą artimą šalį, ir jiems pasakyta, jog jeigu įvažiuos į Suv. Valstijas, sakykime per užpakalinę duris, nebus prašalinti dėl išsibaigusios kvotos. Jeigu giminės arba draugai tokių atvažiuojančių ateivių duoda tokius patarimus, tai papildo neišpasakytą skriaudą, nes atneš tiems žmonėms baisiausios nelaimės vieton pagelbos. Taipgi pranešta, jog laivakorėjų agentai, kai kurie šalyse, pataria žmonėms atvažiuoti į Suv. Valstijas per tokius aplinkkelius, ir taip darant tie agentai parduoda laivakortes su lig neteisėnų pletensijų, ir vertėtų toms šalims kur toki agentai randasi, po ištyrinėjimui, juos nubauti.

Ateivis važiuodamas į Kanadą, Meksiką arba į pietines Amerikos šalis, manydamas, jog iš ten jam lengva įvažiuoti į Suv. Valstijas, klysta, nes daug lengviau ir geriau tiesiog atvažiuoti į Suv. Valstijų uostą iš savo gimtinės šalies.

Tie klaidingai informuo-

ti ateiviai mano, jog pasporto įstatymai ir kvotos suvaržymai neliečia įvažiavimą į Suv. Valstijas iš kitų Amerikos šalių. Yra teisybė, jog kvotos suvaržymai neliečia Kanados, Newfoundlandijos, Kubos, Meksikos, centralės ir pietinės Amerikos šalių ir netolimų šalių žmones, bet tas liečia tik piliečius tų šalių ir tokius kitus kurie ten nuolat apsigyveno per penkis metus prieš laiką kuomet prašo leidimą į Suv. Valstijas. Apart kvotos, tų šalių piliečių ir penkių metų apsigyvenę gyventojai turi sukurti su pačiais imigracijos reikalavimais kaip ir tie ateiviai iš Europos. Tokiu būdu, ateivių neliečia kvotos įstatymas jeigu apsigyveno Kanadoj, Kuboj, arba kitoj Amerikos šalyje mažiausia penkis metus. Žinoma, ateivis Kuboje ar Kanadoj gali prašyti leidimą į Suv. Valstijas prieš užbaigimą tų penkių metų, jeigu jis gautina vizą ant savo pasporto nuo Amerikos konsulio toje aplinkkėje, kur jis laikinai apsigyveno. Bet tokiam atsitikime, jis paskaitytas prie jo gimimo šalies kvotos, ir jeigu kvota išbaigta, jis nebus įleistas, taip pat kaip ir tie, kurie tiesiog atvažiuoja į Suv. Valstijas iš savo gimtinės šalies. Yra ir kita sunkybė. Amerikos konsulis Kanadoj arba Kuboj neišduos vizą ant pasporto dėl leidimo į Suv. Valstijas pakol ateivis neapsigyvens nors vieną metų Kanadoj arba Kuboj. Jeigu jis randasi Meksikoj turi ten gyventi du metus pirmą metų Amerikos konsulis jam užviziuos pasportą.

Kanada ir kitos artimos Amerikos šalys turi savo imigracijos įstatymus, su kuriais visi ateiviai turi sukurti ir jeigu nesutinka gali būti deportuoti. Atkartojant, ateiviai gyvendami Kanadoj, Kuboj ir kitose Amerikos šalyse gali prašyti leidimo į Suv. Valstijas tik po vieno meto apsigyvenimo toje šalyje, apart Meksikos, kuri šalis reikalauja metų apsigyvenimo. Dar turi sukurti su visais Suv. Valstijų imigracijos reikalavimais kaip ir tie ateiviai, kurie atvažiuoja iš Europos. Tik po penkių metų apsigyvenimo tose šalyse ateivis gali įvažiuoti į Suv. Valstijas nepaisant kvotos. Tokiu būdu, aišku, jog ateiviai atvažiuodami į Suv. Valstijas per kitas šalis neprotingai daro, ir tie kurie jiems pataria taip daryti tik priveda juos prie visokių vargų.

Kas buvo rašyta, neturi želio 1 dienos.

nieko bendro su tais ateiviais, kurie atvažiuoja į Suv. Valstijas per Kanadą arba kitą šalį su tinkamai užviziutu pasportu. Tokie ateiviai, kurie ateivis peržiūrėtas Kanados uoste, ir jeigu įleistas, be jokios bėdos įleistas į Suv. Valstijas. Ir tas pats su ateiviais, kurie važiuoja į Kanadą per Suv. Valstijų uostą. Peržiūrėti Kanados imigracijos viršininko Suv. Valstijų uoste ir jeigu įleisti turi tuoj važiuoti į Kanadą. Tik tie ateiviai, atvažiuojant į Kanadą gali prašyti leidimo į Suv. Valstijas, kurių pasportas buvo Amerikos konsulio vizuotas, ir kurie prieš išvažiuojant pareiškė norą važiuoti į Suv. Valstijas.

Ateivis, atvažiuodamas į Ellis Island (Ameriką), negali, kuomet randa jog jo šalies kvota išsibaigusi, ir jog jis nebus įleistas į Suv. Valstijas, permainingai planuoti ir prašyti leidimo į Kanadą. Įvažiuoti į Kanadą turi grįžti atgal į šalį iš kur atvažiuavo.

Pradžioje gazo dūdos buvo daromos iš medžio. Canandaigau, N. Y. mieste prieš 70 metų buvo įtaisytos medinės gazo dūdos. Dabar jos norėta pakeisti metalinėmis, nes spėta, kad jos apipuvo. Atkasus pasirodė, kad tebesaunčios kogeriausiam stovyje. Geležiniai lankai be vizą surūdiję. Todel lankai uždėta nauji, o dūdos paliktos senos.

Nuo 1900 m. Suv. Valstijų gyventojų skaičius paau-go ant 37 nuos. O telefono reikalavimas paauogo ant 1000 nuos. Telefono kompanija prieš samdant naują darbininką turi įtaisyti rankių už \$6,000.

ŽINIOS IŠ LIETUVOS.

Rinkimuose į Antrąjį Seimą Pažanga visoj Lietuvoj surinko 10,000 balsų, o žemdirbiai — 4000. Pereituose rinkimuose Pažanga ir žemdirbiai buvo surinkę 27,175 balsų.

Meno parodą (Seimo rūmuose) aplankė virš 6,000 svečių. Pastaruoju metu atvyko iš provincijos daug ekskursininkų. Atsilaukė šiauliu, Radviliškio, Mariampolės, Kybartų ir kitų gimnazijų ir progimnazijų moksleivių ekskursijos, Kau-pus visos mokyklos, prieglaudų, seminarijos ir tt.

Parodoj parduota virš 30 paveikslų, jų tarp Simonies, Didžiokienės ir kitų. Paroda uždaryta nuo birželio 1 dienos.

LEONO XIII ENCIKLIKA

(Tęsinys)

daro praktiniausią, amžiną, visa perviršiančią mūmyste šlovę" (2. Cor. 4, 17). Užtat Bažnyčia ir perspėja visus pasiturinčius, kad turiai nepaliuosuoja nuo skausmų ir ne tik nepadedą amžinajai laimei pelnytis, bet greičiau jai kenkia (Mat. 19, 23, 24); kad turtuoliai turi drebėti, girsdami Kristaus grąsinimus (Luk. 6, 24, 25) ir kad reikės kada nors duoti Dievui labai sunkią atskaitą tomybė iš turty vartojimui. Yra puikiausiai ir didelės svarbos mokslas, kaip vartoti turty; ji neaiškiai ir tik jojo pradžia nors jau ir filozofija skelbė, vienok tik Bažnyčia patelbė, tobulai jį užbaigus, ir paliepė, kad tas mokslas ne tik būtų žinomas, bet ir vykkinamas. Pamatas šito mokslo yra tas, kad jis skiria teisingą turty turėjimą nuo jųjy teisingo vartojimo. Turėti savo atskiros nuosavybės, kaip matėm, yra įgimta žmogaus teisė, o tąja teise naudotis yra ne tik leista, bet ir būtinai reikalinga, ypač visuomenėje gyvenant. "Žmogui leista turėti savo nuosavybės. Tas yra ir būtinai reikalinga žmogaus gyvenimui." (Šv. Tom. 2, 2, Q. 66, a 2). Bet klausiant kaip privalo būti vartojami turty, Bažnyčia, ne kiek nedvejodama, atsako šv. Tomo Akv. žodžiais: "Šituo atžvilgiu žmogus neprivalo laikyti turty, kaip savo nuosavybės, bet laikyti juos visiems bendrais, būtent, kad lengvai jais galėtų pasidalinti su kitais, kuomet jie vargsta. Todel apaštalas ir sako: šio pasaulio turtingiesiems įsakyk... noriai duoti, pasidalinti." (2. 2. Q. 66 a 2). Žinoma, niekas neverčiamas kitiems duoti to, kas būtinai jam pačiam, ar šeimai yra reikalinga; net nėra priverstas atiduoti tai, ko reikalingas savo paties asmeniui tinkamai išlaikyti, "nes nieks negali būti verčiamas gyventi neatatinkamai" (2. 2. Q. 32 a 6). Bet jeigu yra patenkinta, ko pragyvenimas ir padarumas reikalauja, randasi priedermė šelpti vargšus iš to, kas lieka. "Iš to, kas lieka, duokite išmaldos" (Luk. 11, 41). Išskyrus didžiausią reikalą, tai daryti ne teisingumo, bet krikščioniškos meilės priedermė, kurios reikalauti per teismą, žinoma, nėra teisinga. Bet žmonių įstatus ir jų sprendimus viršija mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus įstatymai ir sprendimas. Jis gi įvairiausiais būdais remia paprotį gausingai davinėti vargšams: "laimingiau yra duoti, nekaip imti." (Akt. 20, 35). Užtat duotą, ar atsakytą bėdiniams pašalpą Kristus laikys lyg Jam pačiam suteiktą, ar atsakytą. "Tiek, kiek padarėte vienam iš tų mažiausių mano brolių, man padarėte." (Mt. 25, 40.) Iš to viso šitokia išvada: kas iš Dievo malonės yra gavęs daugiau gėrybių, — ar tai kūno ir sielos ypatybų, ar tai šiaip jau turty — tas yra jų gavęs netik sau išsitobulinti, bet nelyginant, kaip koks Dievo skirtas užvaizda, lai lygiai jų vartoja ir kitų naudai. "Turis daug proto težiūri, kad jojo neslėptų; turis gausiai turty, lai žiūri, kad nenustotų gailcingumo darbų dirbęs; moka valdyti tegu labai rūpinasi savo mokyklą sunaudoti artimo reikalams ir naudai." (S. Greg. Magn. In Evang. hom. 9 n 7).

Bėdiniuosius gi Bažnyčia mokiina, kad neturtas nėra Dievo akyse pažeminimu ir kad nereikia gėdintis sunkiu darbu savo pragyvenimui užsidirbti. Tą pat patvirtino savo gyvenimu mūsų Viešpaties Jėzaus Kristus, kuris žmonėms atpirkti, "būdamas turtingas pasidarė beturčiu." (2 Kor. 8, 9) būdamas Dievo sūnus ir pats Dievas, nesidrovėjo būti laikomas dailidės sūnumi ir net atsisakė didesnės savo gyvenimo dalies, praleisti dailidės darbuose. "Ar gi jis ne dailidė, Marijos sūnus?" (Mk. 6, 3). Žiūrint į tą Dieviškąjį pavyzdį, lengviau yra suprasti tikrą žmogaus vertę bei kilnumą esant geruose darbuose, t. y. dorybėje; dorybė gi yra visų žmonių bendra gėrybė; ji lygiai priimama žemiausiems ir aukščiausiems, turtingiesiems ir vargšams, ir tik už dorybės bei gerus darbus, vistiek kas jų turės, tegaus užmokescnio laimingoje amžinybėje. Kaip tik Dievas rodo maloningesius vargšams: juk bėdiniuosius vadina palaimintais (Mt. 5, 3: palaiminti neturtėliai dvasia); Jis meilingai kviečia prie savęs, norėdamas paguosti visus, kurie vargsta ir liūsta*); mažusius ir neteisėnais kenčiančius jis ypatingai myli; tai žinodami turtuoliai nesididžiuos, vargšai nebus tokie nusiminę; vieni raginami būti labdariniais, kiti kukliais. Tuoj būdu lengvai mažėja pilkybės gimdomas skirtumas tarp šių abiejų luomų, o padavus viens kitam draugingas rankas, bus nesunku sujungti abiejų luomų siekimus.

Jeigu jie pilnai klausys krikščioniškų įsakymų, tai tas draugiškumas virst tikra brolių meile. Tuomet visi pajus ir supras visus žmones esant vieno tėvo, Dievo, su-tvertus ir turint vieną bendrą tikslą, kuris yra pats Dievas, kursai vienas tegal suteikti ir Angelams ir žmonėms pilnos laimės; supras, kad kiekvienas žmogus yra Jėzaus nuopelnais atpirktas bei į Dievo sūnaus garbę pakeltas, jog neišvengiamai brolybė jungia visus su vienas kitu ir su mūsų Viešpatiu Kristumi. Kurs už tai ir vadinamas "pirmgimiu tarp daugelio brolių" (Rom. 8, 29). Visos gėrybės lygiai, kaip ir Dievo malonės, yra duotos bendrai visų žmonių naudai ir nieks, nebent jis bus to vertas, nebus atstumtas nuo dangaus laimės. "Jei esame vaikai, esame ir tėvainiai: tėvainiai Dievo ir draug tėvainiai Kristaus" (Rom. 8, 17.).

Šit kokios yra priedermės ir teisės, kurių mokiina krikščioniškoji filozofija. Ar gi ne aišku, kad visos kovos trumpiausiu laiku nurimty, jeigu tas mokslas įvyktų žmonių gyvenime.

f) Bažnyčios geri darbai.

Bažnyčia nesitenkina nurodžiusi gydymo priemones, bet ir pati jas vartoja. Ji visa savo galia stengiasi apšviesti žmones savo mokslu ir sulig jo išaukleti juos; Ji stengiasi gaivinančius to mokslo syvus teikti žmonėms, kaip galima, plačiau per savo vyskupų ir kunigų darbus. Bažnyčiai rūpi prasiskverbti į žmonių sielas ir palenkti jų valią, kad jie rodiškai klausytų Dievo įsakymų ir jais save tvarkytų. Ir kaip tik šiame svarbiausiame pirmos eilės reikale — nes nuo jo pareina viso šito klausimo išsiaišimas — viena Bažnyčia daugiausiai padaryti te-

* Mt. 11, 28: Eikite pas mane visi, kurie vargstat ir esat apsaulkinti, o aš jus atgaivinsiu.

(Bus daugiau)

Valio visi į Liet. Vyčių N. A. Apskr.

Išvažiavimą!

KURIS IVYKS

LIEPOS 4-TĄ, PALANGOJE

LAWRENCE, MASS.

Valio visi į garsų Palangos Parką atsi-kvėpti grynu oru, dailiai-gražiai pasilink-sminti. Neužmirškite, kad So. Boston'o, Cambrigde'iaus ir Lawrence'o chorai dai-nuos ir Simfonijos orchestra grieš perdēm. Rengiamas bazaras. Tenai bus šokiai, lenktynės, visoki žaislai. Vyčiai nustebins visus su savo paikiu programu. Ten visko bus, tik važiuokit persitikrint. RENGEJAI.

KAS GIRDĖTI LIETUVIŲ KOLONIJOSE.

BALTIMORE, MD.

Kooperacijos kšnelis.

Jau nuo penkiolikos metų įsteigta Taupymo-Paskolos-Budavojimo Bendrija. Lietuviai ją vadina Bofra. Čia darbininkai išsimoka akcijas po 25c., kiek kas nori, tai ant kiekvienų 25c. gali \$100 susitaupyti savaitiniais mokesčiais po vieną dolerį arba ir daugiau, kiek išsitiesa, nėra apribota. Kožnas sutauptas šimtas neša jam nuosimintį kokią bendrovę gali uždirbti ir visi lygiai gauna nuosimintus. Pieno tik tiek paliekama kiek valstija mažiausia apriboja. Tokių Bofrų Baltimorėje yra daug ir jos savo narius moka 6-tą nuosimintį o kapitalistų bankai vos ištesa 4-tą nuosimintį. Už tai kapitalistų bankos prieš tas Bofras valdžiai skundus paduoda, kad kaip nors jas kokiais mokesčiais apsunkyt, bet ir šios bendrijos iš savo pusės spiriasi darodyt, kad visi depozitoriai yra hariai. Kaip šitos draugijos neturėjome, tai lietuviai nei savų namų neturėjo, nes su sveimintais žais nelabai daug užsimdavo. Kada sumanėm šita draugiją, tai visoki laisvamanių pasityčiojimai pylėsi kaip iš rago lyg kad būtų kokia religijinė draugija, bet visuomenė nepaisė: vie- ni taupe savo centus, kiti imdami paskolas pirkosi sau nuosavus namus ir dabar Baltimorėčiai lietuviai gyvena savuose namuose. Mūsų žemė dalis šeimynų randas moka, o kiek smagumo taupyme savaitinėmis mokesčiais mokant. Gale metų pažiūrėjus į knygelę net smagumas paima, kad jau daug yra pinigų ir šeštas nuosimintis. Tai nariai džiaugiasi. Yra net merginų kurios iki \$5,000.00 turi susitaupinusios, o nuosimintis siekia 300 dolerių. Džiaugsmas tokiais darbininkais kuri mokėjo sutaupti. Šios draugijos motinė apyvarta siekia iki \$500,000 ir visapusiškai svarstant, išeiuna, kad ši draugija yra kooperacijos pamatais paremta, tai geriausia darbininkiška banka. Aš nematau, kad mūsų steigiamos bankos galės mokėti 6-tą nuosimintį kaip šios kad moka, nes mūsų valstijoje nevalia už skolą imti aukštesnį nuosimintį kaip 6-ą. Jeigu būt galima aukštesnį imti už paskolą, tai ir tauptytojai gautų aukštesnį nuosimintį. Tai tik šita bendrija ką teisingiausia galėjau pasinaudoti o kitos visos žlugo su šeriais, nes buvo korporacijos pamatais.

Liet. Piliētis.

NEW BRITAIN, CONN.

17 d. birželio LDS vietinės kuopos buvo mincesinis susirinkimas. Aplatūs kuopos reikalus, luterai paaukoti penkis dolerius ant bažnyčios toptojimo. Buvo gaminami juosiniai - juoskričio susivaižinava, kuris bus 24 d. birželio Wadsworth, Conn. Taipgi pagaminami juosiniai ir seim, kuris bus 26 ir 27 d. birželio, Newark, N. J. ir seim delegatų apsiėmė važiuoti Pranas Uandulovičius.

Rep.

LAWRENCE, MASS.

Šv. Elzbieta Dr. ja perka vasarnamį "Palangoje" šaly ežero. 24 d. birželio įvyks atidarymas "Lawn Party", kurioje dalyvaus visos užrašytos Dr. jos iš vietinės kolonijos. Kalbės Tėvas Juras. Bus dainų, muzikos ir štukorių. Bivavininkų apskričio piknikas gerai nusisekė. Buvo daugybė svečių iš aplinkės, ypatingai jaunimo, kurie galėjo ir turėjo progą susipažinti. Dalyvavo iš dvasiškių Tėvas Ubonavičius, Tėvas Centis Pima, Tėvas Juškaitis, Tėvas Mockus, Tėvas Virmauskis ir Tėvas Juras. Taipgi buvo atvažiavus p-lė M. Sakalavičius su savo broliu iš Penn. P-lė Marijona yra didelė remėja Motorų Sąjungos.

Studentai parvažiavo ant vakacijų pas Tėvus Valerijonas Paplauskis ir J. Davidsonis.

Tikiu, kad Vyčių Apsk. išvažiavimas bus ir gi pasekmingas, nes dalyvaus žymių ypatų. So. Bostono choras sparčiai rengiasi su savo dainelėmis visus palinksinti.

T. Linksmutė.

Pastaraisiais laikais mūsų kolonijoj lankėsi svečių iš aplinkės kolonijų. Nekurie iš jų bizničiai, aplankė "Palangą", ir sakė Lawrence'o katalikai turėtų didžiūti turėdami tokią puikią vietą, darbščius kunigus ir gery veikėjų. Stebisi ypatingai iš naujos bažnyčios, kuri neapsakomai gražiai apuošia Bradford gatvę. Kaip kad Lawrence'o "High School" - papuošia Haverhill - Lawrence gatvės ant kertės. Abi turi didelį panašumą, nes iš vieno akmens pastatytos.

Lietuvių katalikų priešai juokdavo iš tikinčiųjų, sakydavo, kad lietuviai eina į katalikų bažnyčią, visi negražūs, šleivi, kreivi, kuproti, jų sena bažnyčia ir tuojau nugrius. Patys viršmūšė tie nariai nugriovė ir stato ačiū Dievui puikią mūrinę, kuri iš oro jau gatava ir sklepas, per metus laiko.

Biedinių kirkuzė daugiausia remia nekurię biznierių, laisvamanių, socialistų. Daugumas Amerikoj angusių mergaičių susilūbavo kirkuzėje ištėkėdamos iš viršmūšė lydzų tikėjimo. Gaila kad lietuviai tėvai neperspėja savo dukterų ir leidžia be tikro šilbo gyvenimą vesti. Yra iš katalikų mergaičių apsiavedusių su laisvamanišiais. Šiandien galisi, bet jau pervelu. Net ir mūsų lietuvių daktaro moteris buvo dora ir tikinti mergaitė, chiegičiai sako, bet pateko laisvamanių globon ir tapo verga. Gaila kad negali eiti bažnyčelėn kaip eidavo.

Lietuvos Lietuvalė.

NEW PHILADELPHIA, PA.

LDS. 87 kp. susirinkimas įvyks 1 d. liepos (July), 1923, tuojau po autrijų sv. mišių. Malonėkite visi nariai pribūti. Kurie užsivilę su mokesčiais, tai meldžiu atsislygioti. Beikės finansų rasti ninką rinkti, nes dabartinis atsiskė. Meldžiu naujų narių atsivesti prisirašyt.

Jonas Abromaitis, Prot. Rašt.

MINERSVILLE, PA.

Pas mus veikimo - gana daug, tik gaila kad nepadaudama laikraščiuose, labai retai matosi iš Minersville'o žinių. Pora mėnesių atgal buvo permaina kunigų: gerb. kun. J. Dumčius perkeltas iš Minersville į Shandooah. Jis uoliai darbavosi kaip bažnyčios taip ir tėvynės naudai per 14 metų. Pastatė bažnyčią, skolas išmokė, je ir buvo visų parapijų mylimas. Didžiai buvo nusiminę parapijoms išgirdę, kad iškelia jį mylimą kleboną, bet ant paskutinio pamokslų atsivyskėdamos su parapijoms pasakė, kad gausis gėrį ir darbštą kleb. gerb. kun. J. Kavalių ir ištikrųjų tai uoliai veikėjas kaip parapijos taip ir tėvynės naudai. Kaip tik atėjo, tai tuojau pradėjo veikti, suorganizu-

"LIETUVOS UNIVERSITETAS"

TRUMPĄ LIETUVOS UNIVERSITETO IŠKURIMO APŽVALGA.

Nepriklausomai Lietuvai atgimstant, besikuriant jos vyriausybė vienu svarbiausių ir pirmiausiųjų reikalų laikė atgaivinti Lietuvos Universitetą.

Kaip žinoma, senais laikais Lietuvoje ilgai yra gyvavusi aukštoji mokykla, daugi pilnas universitetas. Taip jau 1678 metais Vilniuj įkurtu buvo įsteigta filosofijos ir teologijos akademija, reorganizuota 1780 metais į Vyriausią D. Liet. Kunigaikštijos Mokyklą, 1831 metų sukilimo audroje dingo, likviduotas Rusų valdžios, leidusios dar kuriam laikui (1832-1842) - atgaivinti - šios mažą universitetą dalį pavidale dviejų akademijų - medicinos ir teologijos (kitaip vadin. dvasinės akademijos).

Savo ilgame gyvenime senoji Vilniaus mokykla ne visuomet išsilaikė atitinkamoje aukštybėje.

Antroji 17 amžiaus pusė ir didesnė 18 šimtojo dalis buvo nemažai jos nupulnimo liudytojais, užtai Vilniaus Universiteto laikai mokslo atžvilgiu reiškia stebėtinai garbingą epoką senosios Vilniaus mokyklos istorijoje. aukštoje mokykloje, prisi-

zavo suaugusių mergaičių draugystę sodaliečių, kurių prisirašė suvirš 80 narių. Gerb. kun. K. Ralauas rūpesniu tuojau sodalietės pradėjo veikti, suvengė vakarienių parapijos naudai ant šventoriaus, iš kurios gyno pieno liko parapijai \$300 suviršus. Dabar sodalietės jau mokinosi teatrą, kurį žada pabaigę liepos mėnesio lošti. Choras irgi neapsileidžia, sulaušė teatrą "Piršlybos". Liko gyno pieno \$96.35. Mažų mergaičių draugystė taipgi lošė teatrą: gyno pieno liko \$116.

Dabargi visi išvieno rengiamės prie metinio parapijos pilniko, kuris bus 4 d. liepos. Prasidės 10 val. iš ryto, giorų, už lietuvių kapinių, pas šaltiniuką. Bus visoki pasilinksminimai: šokiai, lenktynės, virvės traukimas, basbaliu ir kitoki žaislai. Kviečiama yra kas gyvas rengtis ir užsikviestieji iš toliaus savo gimines ir pažįstamus.

Parapijonos.

aukštoje mokykloje, prisi- taikinant epokos dvasiai mokslas buvo dėstomas ne tautos kalba tik svetimomis kalbomis, - pirma lotynų, paskui labiau lenkų, ir net, ana aukštoji Vilniaus mokykla lenkų pastangomis buvo panaudota kaip viena priemonių, lietuviams ir baltgudžiams - nutautinti. Bet visgi buvo tai aukštoji Lietuvos mokykla, ir tai ne vien savo geografine padėtimi, bet ir didžiais moksliniais kultūriniais mūsų kraštui nuopelnais. Vilniaus Universiteto moksliniai ypatumai atlikę pirmus Lietuvos gamtos tyrinėjimus; iš to Universiteto išejo eilė Lietuvos istorikų, kaip Norbutis, Daukantas, Krševskis, Valančius; eilė tos mokyklos auklėtinų, tarp jų pats didysis Adomas Mickevičius, stebėtinomis poezijomis, nors ir ne lietuvių kalba, apdainavo lietuvių senovę; pagaliau Vilniaus Universiteto laikotarpis, nepaisant lenkininkų noro, tapo tautinės lietuvių literatūros renesanso laikotarpis.

Rusų valdžios netolerancijos sudarytoji visiška stoka aukštosios mokyklos nuo 1892 m. buvo skaudžiai jaučiama visame krašte dar prieš didįjį karą, kaip rodo pakartotinai darytieji savi valdybių bei šiaip visuomeninių organizacijų pareiškimai rusų vyriausybei.

Didžiajam karui praėjus, aukštosios Lietuvoje mokyklos atgaivinimo reikalas pasirodė ypač pribrėdęs. Atnaujinamajai Lietuvos valstybei prireikė daug naujų inteligentinių jėgų visose valstybinio ir tautinio gyvenimo srityse. Besikuriančiomis administracijoms, teismo įstaigoms reikėjo skaitlingų juristų, nusimanančių ypač krašto teiseje. Materialinės gerovės atžvilgiu Lietuva didžiojo karo metu tapo stipriai apardyta, tad gyvai buvo jaučiamas reiklas techninių jėgų kra-

tui atstatyti ir jo gamybai vystyti. Sanitarinė padėtis po karo buvo žymiai pablogėjusi, iš kaimyniškos galvalstybės rytuose grėsė nuolatinis didžiųjų epidemijų pavojus, tad skubiai reikėjo paruošti naujus gydytojų kadrus. Vidurinių mokyklų skaičius dar prieš karą pabaigą buvo nemažas ir toliau nepaprastai greitai augo. Tų naujų, tautinių mokyklų nebegalima buvo pilnai aprūpinti pedagogais išėjusiais svetimus Rusijos ar kitų šalių universitetus, visiems buvo aiški būtinybė tuojau turėti savą humanitarinį fakultetą.

Lietuvos mokyklose dėstomas yra ir tikybos mokslas. Tad skaitlingoms vidurinėms mokykloms reikėjo daug išlavintų teologų-kapeliūnų, nemažai jų reikėjo ir dvasinėms Lietuvoje seminarijoms. Vienu žodžiu, aiškus buvo reikalas paruošti kraštui visokeriopas kadrus savo inteligentų jėgų, steigiant pilną aukštąją mokyklą-universitetą.

Atgimstančios Lietuvos valstybės vyriausias laikinasis organas Valstybės Taryba jau 1918 m. gruodžio mėn. 5 d. priėmė Vilniaus Universiteto statutą ir laikinąją vyriausybę davė atitinkamų žygių likusiam uždaryto senojo universiteto turtui (triobėsiams, muzėjams ir bibliotekos likučiams) pavalkyti bei globoti ir suformuoti universitetui atgaivinti. Tačiau jai nepavyko tas darbas laimingai baigti nes ji kaip ir daugelį kitų darbų sutrukdė kaimynų-rusų ir lenkų - neprietelingi žygiai, privertę nesuskubusia gautinai susiorganizuoti Lietuvos vyriausybę pasitraukti iš sostinės ir persikelti Kauną.

Kaune laikinai vyriausybė teko įtempti visas pajėgas tam, kad apgynus valstybę nuo užtemusių didesniųjų jos dali ir besiskverbiančių toliau trijų pavojingų: lenkų, rusų bolševikų ir vokiečių rusų reakcionių, vadinamų bermontininkų. Be to pirmion galvoti daug darbo tėko padėti valstybės kurėjams pertvarkant bei naujai organizuojant valstybinių aparatų. Del visų šių priežasčių valstybinės aukštosios mokyklos iškūrimo ir atgaivinimo reikalas tapo galutinai atliktas tik po trijų metų.

Tačiau žengias sparčių žingsnių pirmyn Lietuvos kultūrinis gyvenimas negalėjo tiek ilgai laukti. Šimtai jaunų piliečių, padėjusių prieš karą ar jau laike karo eiti mokslus aukštosios mokyklose svetur, laukė progos baigti pradėtuosius mokslus; kiti šimtai Lietuvos jaunimo baigusio ar baigiančio aukštesnias mokyklas troško tolimesnio mokslo, bet tik nedaugeliui pasisekė įstoti į užsienio aukštesnias mokyklas. Tat 1919 m. rudenį matematikui Zigmui Žemaitiui iškėlus klausimą apie reikalingą neatidėliojant steigti Kauno aukštąją mokyklą ir privatinio kelių paskelbus per laikraščius auklėta, ir tris dienas atsiliepė daugiau kaip tvis šimtai jaunimo, panorėju-

sių eiti Kaune aukštųjų mokslų kursus. Pasiremiant šiais daviniais, iniciatoriaus kartu su jo artimųjų draugų būreliu tapo sumanyta įsteigti Kaune, kad ir privačiai aukštoji mokykla. Mokyklos tipui ir steigimo sąlygoms apsvastyti 1919 m. spalio mėn. 8 d. buvo kvietas aukštoji mokykla. Jame laikinai gavo prisiglausti ir kitos besikuriančios to paties tipo mokyklos. Gautos skyriui zoologijos ir botanikos reikalams buvo naudotasi buvusios gamtos tyrimo stotimi, Juridinio gyskyriaus paskaitos buvo laikomos vakarais Steigiamojo Seimo Rūmuose.

Įsteigtieji grynai privatinis iniciatyva ir privatinėmis lėšomis, Aukštieji Kursai jau pirmuose savo gyvenimo mėnesiuose gavo iš vyriausybės pinigines paramos ir susilaukė žymios pašalpos iš visuomenės pusės, ypač iš Lietuvos lietuvių, kurie savo aukomis davė jaumutei įstaigai galimybės įrengti užuomazgą mokslinių kabinetų, laboratorijų, knygyno, įsteigti įvairių mokslo priemonių, siųsti savo lektorius mokslo reikalais užsieniuose ir tt. Aukštųjų Kursų įgytuoju mokslo turto turėjo pasinaudoti naujai atidaromas Lietuvos Universitetas. Aukštieji Kursai parengė Universitetui ne tik mokslo priemonių ir įstaigų pradžią. Juose per dvejus metus išnėgino savo pajėgas, dėstydami mokslus, daugiau kaip 50 lektorius, kurių žymė dalis tiek pasižymėjo kad vėliau tapo paskirti ir įrinkti universiteto decentais ir profesoriais. Aukštieji Kursai taip pat parengė pirmąjį komplektą klausytojų (apie 350 k. Žemaitis, Gamtos (vad. T. Ivanauskas), Medicinos (vad. d-ras M. Nasvytis, vėliau d-ras P. Arvižonis) ir Technikos (vad. prof. Pr. Jodelė). Aukštųjų Kursų vadovu pirmais metais buvo Z. Žemaitis, antrais - J. Vabalas-Gudaitis.

Aukštesiems kursams teko pradėti savo darbą išimtinai sunkiose sąlygose; neturint lėšų, nei mokslo priemonių, nei savojo būto. Pirmus metus mokslas ejo Pirmosios Kauno Gimnazijos rūmuose vakarais. Vėliau

buvo atidaryta ir išstius dvejus metus funkcionavo šeši skyriai (fakultetai) Humanitarinis (jam vadovavo prof. E. Volteris), Juridinis (vad. A. Janulaitis), Matematikos-Fizikos (vad. k. Žemaitis), Gamtos (vad. T. Ivanauskas), Medicinos (vad. d-ras M. Nasvytis, vėliau d-ras P. Arvižonis) ir Technikos (vad. prof. Pr. Jodelė). Aukštųjų Kursų vadovu pirmais metais buvo Z. Žemaitis, antrais - J. Vabalas-Gudaitis.

Aukštesiems kursams teko pradėti savo darbą išimtinai sunkiose sąlygose; neturint lėšų, nei mokslo priemonių, nei savojo būto. Pirmus metus mokslas ejo Pirmosios Kauno Gimnazijos rūmuose vakarais. Vėliau

(Bus daugiau)

SKAITYKIT IR PLATINKIT

"DARBININKA"

Naujos rėšės šokiai, įredami Amerikon iš Japonijos ir Kinijos. Šičia parodoma šokiai ant Sav. Valstijų laiva President Cleveland, kurs plaukioja po Pacifiką. Šitas šokis dar neturi vardo. Yra spėjama, kad šis šokis bus populerus.

Vyšnių & Darželyj

NEW BRITAIN, CONN.

Vasaros Šešių Vakarėlių gražus laiko praleidimas

Bažnyčios Darželyje nuo LIEPOS 9 iki 14

Muzika, šokiai, gėrymai ir kitos valšės bus Pirmos Klasės

INEIGA 25 CENTAI

VAIKAMS 10 CENTU

Pelnas tūplionei Bažnyčios

Visi po kaitrai i Darželyj

Katalikai turi suprasti, kad jų aukos ir pasiūlytos del katalikų spaudos sustiprinimo bus malonesnis Dievui ir pačiai Bažnyčiai, ir žmonėms naudingesnis, negu pirkimas bežnytinio indų ir net negu bažnytinės apeigos. Pažinti to nesupras visi katalikai, mes negalime tikėti sulaukti spaudos kuri atstotų Katalikų Bažnyčios rimtybei ir pajėgoms. Žmonių vadai, pirmiausia gi kunigai, turi skatinti tai savo didžiausiu uždaviniu.

Vyskupas Kilian.

Organas Amerikos Lietuvių
Bymo Katalikų Švento
Juozapo Darbininkų
Sąjungos.

DARBININKAS
— BIRN —
UTARNINKAIS, KETVIRGAIS IR
SUBATOMIS.
Metams... \$4.50
Užrašų metams... \$6.00
DARBININKAS
366 Broadway, Boston 27, Mass.
Tel. South Boston 620.

VOL. VIII. No. 73.

UTARNINKAS, BIRŽELIO 26 D., 1923.

Kaina 4 centai.

Sveikiname ir linkime geriausių pasekmių L. D. S. 8-to Seimo delegatams, susirinkusiems birželio 26 d., Newark'e, N. J.

DARBININKŲ REIKALAI.

GERI LAIKAI TESIS CIBLUS METUS.

Washington. — Valdžios darbo samdymo biuras skelbia, kad Amerikoje nedarbas visai išnyko. Sako, kad viš bedarbiai skaičiuoja 5,735,000, kurie 1921 m. vaikštinėjo gatvėmis dabar dirba. Dabartinė gerovė, biuras skelbia, dar tesis mažiausia metus, t. y. bent iki vidurvasario 1924 m.

SUTAIKĖ.

Chicago. — Tarpe mūrinių unių buvo iškildė nesutikimų. Samuel Gompers, Amerikos Darbo Federacijos prezidentas jas sutaikė.

"PASIVIŠKAS" STREIKAS.

Vienna. — Austrijos valdžios darbininkai paskelbė "pasivišką" streiką dėl nepakeliamo algų. Streikuoją \$50,000 darbininkų. Geležinkelininkai dar nestreikuoja, bet ketina sustreikuoti.

PABRANGO VALDYMAS.

Minneapolis, Minn. — Vietos universiteto prof. Lombie gavo laiška iš prez. Hardingo. Laiške rašoma Amerikoje valdymas baisiai pabrango. Valstijų valdžios 1913 m. iplaukų turėjo 368,000,000, o 1921 m. iplaukų turėjo \$959,000,000. Padidėjo ant 161 nuoš. Skolos vienok pakilo ant 130 nuoš.

KELSIŠ Į AMERIKĄ.

New York. — Atvyko trys Vokietijos didžiausių pramoninių delegatų. Jie Amerikoje tyrinėš padėti ar negalima būtų perkelti kaiku išdirbystės Amerikon. Sako, kad Vokietija taip smaugiama, kad ten išlikti negalima. Vienas jų pasakė: "Juoda Vokietijos padėtis. Francija reikalauja sau Rulro, centro Vokietijos pramonės. Bavarija ir kitos Vokietijos dalys atskils ir nieko neliks iš Vokietijos. Vokietija Rulro atsižadėjusi, negali nei bandyti nusistovėti — jokia valdžia to nepergyvens."

Šitie vokiečiai delegatų sakė, kad jų plevas esąs pasitraukti savo geriausias mechanikus, meistrus ir inžinierius ir bandyti čia tėti savo išdirbinius.

GAUS PO \$12.00 DIENOJ

New York. — Kontraktoriai apsiėmusieji statyti mokyklas sutiko mūriniams mokėti po \$12 dienoj. Sutartis padaryta dviem metams.

LAVA VERDA

Catania, Italija. — Gausybės lavos išsiliejusios iš ugniakalnio Etna užliejo plačius laukus ir toji lava verda ir kunkuliuoja laukuose. Lava išdegino viską ir namus ir medžius. Daug vasarinių ir puikių namų sunaikinta. Karaliui priėjus nelaimės vieton gelbėjimo ir šelpimo darbas padidintas. Atvyko ir premieras Mussolini. Amerikos ambasadorius išplaukė laivu nelaimės vieton.

NUSOVĖ VAGI.

Redwood City, Cal. — Milijonierius Anies A. Folger nušovė vagi. Pas jį rasta daug brangmenų.

SUSIRGO.

Paryžius. — Buvusis Francijos premieras Viviani pavojingai sunegalėjo.

TSIDETI kitu yra lengviau, negu pasitikėti

savimi.

Kiti mūsų neišgelbės, jei patys savęs negelbėsime. Tingūs žmonės savimi nepasitiki, o laukia malonių iš kitų.

Kas tiki į Dievą ir Jo malonėje gyvena, tas žino, kad jį išai daug gali.

Toksai nemorės išmaldų, bet naudos savo jėgas.

Jo darbas bus šaltiniu jo gyvenimo ir didausmo.

Dirbti, augti, plėtotis ir melsties — bū jo gyvenimo obalsais.

Žmonė dvasios vergiskumas — tai kapitalizmo tvirtovė.

Dievo vaikelių liūosa ir drąsi dvasia — tai kooperacijos pamatas.

Vergija — pragaro duktė! Kooperacija neša mums laisvę.

LIETUVIAI DARBININKAI, ATMINKITE!

Kad "Darbininkas" jau parduoda Lietuvos pinigų — litų perlaides ir savo draugams darbininkams suteikia patarnavimą. Tai gi visi tie, kurie norite, kad Jūsų siūniami Lietuvon pinigai patektų į Jūsų gimtinių rankas, visuomet kreipkitės pas "DARBININKĄ", jisai visuomet nuosirdžiai Jums pataars.

Darbininkai, atsiminkite kad "Darbininkas" yra Jūsų DIDŽIAUSIAS DRAUGAS. Siūsdami pinigus ar klausdami litų kainų visuomet adresuokite laiškus šiaip:

"DARBININKAS,"

366 West Broadway,

BULIŲ KOVA.

Augusta, Me. — Kai Maine valstijos gub. Baxter dagirdo kad New Orleans'e ruošama bulių kovos, tai jis telegrafavo Louisianos valstijos gubernatoriui neleisti rengti tos pramogos.

PALIKO ATSTOVYBĖ.

Paryžius. — Francijos senate 170 balsais prieš 117 nutarta palikti atstovybę prie Vatikano. Priešiniai kai nurodinėjo, kad Sventasis Tėvas nebuvo prielankus francūzų interesams Atzacių Lotaringijoje, Moroke ir Turkijoje. Priešiniai kai teipgi nurodinėjo, kad pavojus Francijai busias išsugražinimo teisių vienuoliams steigti mokyklas. Ta teisė buvo panaikinta prieš 20 metų ir tada vienuoliai ir vienuolės buvo išvyti iš Francijos.

Daugiausia žmonių nudojasi strytkariais Sanchajuje, Chinijos mieste. Ten 1922 m. strytkariais nudojosi 126,000,000 pasažierių.

REMKITE TUOS, KURIE REMIA "DARBININKĄ."

NEPATISĖ TAIŠYKLIŲ

New York. — Du didžiū laivų Berengaria ir Baltic iplaukė su svaigalais į New Yorką. Tas krovinis bus konfiskuotas.

GATAVA TARTIS.

Tokio. — Japonijos valdžia pranešė Rusijos valdžiai, kad ji pagatavo daryti sutartį su Rusijos valdžia.

PADVIGUBINO TARIFA.

Budapeštas. — Ungarijos geležinkelio tarifas tapo padvigubintas dėl pinigų kuro puolimo.

AMNESTIJA.

Washington. — Prez. Harding prieš apleisiant 27 kalinimus, uždarytiems už laurymą karinių įstatymų.

NUSKENDO KETURI VAIKAI.

Springfield, Mass. — Keturi vaikai prigėrė besimaudydami. Tėvas dviejų skętančių vaikų buvo puolęs gelbėti ir buvo juos nutvėręs. Bet bebrisdamas paslydo ir parvirto. Tuo tarpu buvusiai vos gyvi vaikai pateko atgal vandenin ir galą gavo.

TURTO NORMA

Knygutė yra didelio formato (5x10) 68 pusl., popieros viršelias.

Kaina tikrai 45 centai.

Agentams nuleidžiama 40%.

Reikalaukite pas:

"DARBININKAS"

366 B'way, Boston 27, Mass.

KLAIPĖDOS ALBUMAS.

Indomiausias ir svarbiausias lietuviams šių dienų įvykis yra Klaipėdos Krašto suįjungimas su Lietuva. Dabar visi norėtų pamatyti kaip išrodė Klaipėdos miestas. Kaip sykis "Darbininkas" turi Klaipėdos miesto Albumą. Skubinkitės išsirašyti. Kaina 50c. Nedaug teturime.

"DARBININKAS"

366 B'way, S. Boston, Mass.

ATIMA DIRBTUVES.

Dusseldorf. — Francijos okupacinė valdžia Rulro krašte paskelbė konfiskavimą visų vokiečių pramoninių dirbtuvių. Nutarimas vyknamas gyvenman. Dekretas duoda teisę francūzų militarinei valdžiai imti į savo rankas kasyklas ir dirbtuves. Jei vokiečių darbininkai atsakys dirbti francūzų pagrobtose pramonėse, tai jie bus sodinami kalėjiman 15 metų. Kas agituos prieš dirbimą tokiose vietose bus pinigškai baudžiamas ir sodinamas kalėjiman. Už sabotazą grėsia mirties bausmė.

STATO ORLAIVIUS RUSAMS.

Washington. — Oficialių žinių gauta apie tai, kad vokiečiai Rusijoje stato daug orlaivių. Vokiečių pramonė ir gyvenimas namie suvaržytas taikos sutartimi, todėl kapitalistai, inžinieriai ir meistrai rado sau tinkamą lauką Rusijoje. Rusijos valdžia užsakius padirbti 3,000 orlaivių iki bal. 1. 1924. Vokiečiai Rusijoje įsteigtose dirbtuvėse orlaivų dirba visiems Rusijos reikalams ir Turkijai. Turkija yra užsakius 1,500 orlaivių. Rusija suprantą reikala į svarbą orlaivių. Rusijoje orlaiviai svarbesni, negu bile kurioj kitoj Europos šalyje. Orlaiviai Rusijai patogūs dėl Rusijos tolybių ir dėl išimimo geležinkelio.

GAVO PARAMOS.

Reims, Francija. — Protestantai bažnyčia, sugriauta karo metu, tapo atstatyta. Ji atėjo 1,200,000 frankų. Pusė tos sumos gauta iš Amerikos protestantų.

INDIJONŲ REIKALAVIMAI.

Pierre, S. D. — Indijonų Taryba nutarė pareikalauti iš "Suv. Valstijų valdžios" \$700,000,000 atlyginimo už jų pagrobtais žemės, kuri yra daug miškų ir turtingų kasyklų.

SERBIJA PRIEŠ BULGARIJĄ.

Sofija. — Serbija grąsina Bulgarijai įsiveržimu dėl ištiktųjų ten perversnių. Bulgarijos valdžia atsisakė ištiktiųjų, kuri turi sulaukyti serbų žygi.

ZINIOS IS LIETUVOS.

Banditų teroras. Žmonių pranešimais, Lėkėčių valsčiuje, Šakių apskrityje, siauria du pavojingų banditų. Mėnuo atgal jie užmušė vietinę miliciją, lankosi po šermenis, vestuves. Visur eina ginkluoti ir terorizuoja žmones, kurie bijodami keršties juos maitina, o kai kurie net pataikauja. Spėjama, kad šie du banditai bus kaliniai, pabėgę iš Kauno kalėjimo. Vietinė milicija neparodo užtekintai veiklumo juos sugauti.

Š. M. gegužės 23 dieną pil. P. Simanaušienės krautuvėn, Vilniaus Didžioji g. Nr. 22, įėjo du vyriškiai ir paprašė pančiakų. Kiek pasikliau įėjo trečias, kuris paprašė dešros. Viena iš krautuvės pradavinėtojų, stovinti prie kasos, pamatė, kad vienas vyriškis, kariškio uniformoj, bruka antin pančiakas. Jai surikus: "Padėk, padėk, tamsta!" — paskiausia įėjęs vyriškis prišoko prie nažiūroto vagystės ir ėmė jį krėsti. Kol atėjo milicijantas, šis paskiausia atėjęs, jau buvo pasišalinęs. Nuvedus milicijos nuovadon ir iškėtus, pažiūrėtąjį pančiaką nerasta.

Aišku, kaip diena, kad šis paskiausia atėjęs krautuvėn buvo iš tos pačios kompanijos, nes nepažįstamas vaikinas būt neišdrisęs taip liudoti ir noriai apkrestų kitą. Urmus išsinešdinimas iš krautuvės irgi prieš jį kalta. Karekteringa tas, kad nužiūrėtas vogime tą pačią dieną buvo užgėjęs krautuvėn "prašyti" "ant alaus" už padarytą jam nemalonumą.

Gegužės 24 dieną apie Kauną, aukštesnėse vietose pradėjo plaukti rugiai. Vietonius jau matosi plačiai suguliusių rugių, iš kurių ne daug bus naudos.

Gegužės 24 d. pabaigtas tiesti gelžkelis Kazh-Rūda — Šeštakai. Po kelių dienų prasidėsias normalus susisiekimas su Alytumi.

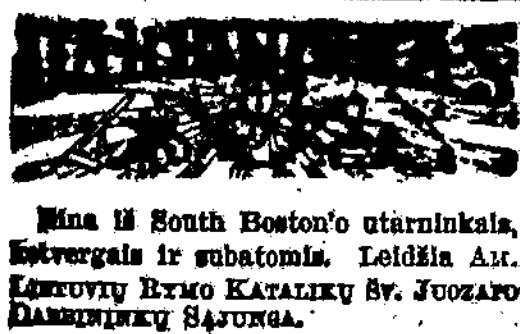
Senai jau mes Kauno gyventojai skundžiamės ir ai manuojamė kad blauriai ir nuolat yra teršiamas miestas. Nekalbant apie rūdą, kada deginant bulbalaiškus Kaunas ilgai patįsksta sukiuose, gerklę čia laikais.

Miesto Sodno direkcija, kaip buvo anksčiau skelbta, pradėjo vykinti savo programą, statydama simfonijos koncertus ir dalyvaujant Valstybės dramos artistams, vaidinimus. Tai yra kultūros didelis laimėjimas nes vasaros metu simfonijos koncertai yra vienintėlis kultūringas žmogaus pramuoga — tyram ore pasivaikščioti, pasvajoti. Bet matyti iš buvusio jaut 2 simfonijos koncertų ir 3 komedijos vaidinimų. Kauno visuomenė beveik per pirstus į tai žiūri, nes atsilauko vos tik 400—800 klausytojų. Mažytė kultūringa brangina o kiti savo nesilankymui randa šimtą priežasčių.

Tat gerbiame, jei mes taip temokėsime įvertinti toki kolosalinį kultūrinį įvykį (nes tai yra įvykis lygus operos bei dramos atidarymui), apie kurį, net dalyvavusieji korespondentai, (aut kiek teko matyti) nemokėjo įvertinti ir tinkamai per spaudą visuomenę supažindinti. Tai yra liūdnas ir apvėrtimas apsieliskimas, tuo labiau, jei Laisvės Alėja mūga žuonėnis tuo metu, kuomet sodne eina simfonija arba vaidinimas. Gal būt delto, jog reikia 40 ar 70 ct. sumokėti.

Gerbiame, jei, taip eidami, toli nemesisime. Gėda sostinės inteligentijai dulkose bradizioti ir neprisidėti savo atsilankymu prie palaikymo to, be ko jokia kultūringa tauta negali apsieiti.

Reikia laukti, kad sodno direkcija, nuolatydama visuomenėje tam svarbiam darbui užuojautos, vieną gražią dieną paskelbs, jog del visuomenės nepripažtumo, simfonijos koncertai likviduojami. Iš ko bus aišku, jog sostinė iki tam dar nepriango. Vietoje kultūros žiedo priedamas bus balalaiškus, kuris buvo praetisais laikais.

'DARBININKAS'

(THE WORKER)
The Lithuanian Tri-Weekly Paper
Published every Tuesday, Thursday,
and Saturday by St. Joseph's Lith-
uanian B. C. Association of Labor.

"Entered as second-class matter Sept.
12, 1915 at the post office at Boston,
Mass., under the Act of March 3, 1879."
"Acceptance for mailing at special rate
of postage provided for in Section 1103,
Act of Oct. 3, 1917, authorized on July
12, 1918."

Subscription Rates:
Yearly\$4.50
Boston and suburbs\$5.50
Foreign countries yearly\$6.50

DABAR LAIKAS

Darbininkai neturi laiky-
tis taktikos to žydo, kurs
turėjo daržinę su kiauru sto-
gu. Pas tą žydą kartą ly-
jantią dieną užsuko žmogus
ir pastebėjęs, kad per kiau-
rą stogą varva vanduo sakė
žydai:

"Kodel tu, žyde, neužtai-
sai stogo?"

Žydas atsakė:
"Oi, kaip dabar taisyti,
kad lija."

Antrą kartą tas žmogus
užsuko pas žydą giedroje ir
pastebėjęs, kad stogas neuž-
taisytas klausė, kodel neuž-
taiso stogo. Žydas atsakė,
kam girdi taisyti, kad da-
bar nelija ir nevarva.

Daugelis darbininkų lai-
kosi šito žydo taktikos.

Kada darbai neina, dar-
bininkų tipas nupuoless, su-
taupyti pinigai greitai tirps-
ta, tada tokie darbininkai
paraginti prie organizacijos
sako, ką girdi dabar toji or-
ganizacija padarys; dar gi
organizuojantis išlaikyti rei-
kia pasidaryti. Gi darbas
eina gerai, tai tokie sako,
kam dabar organizacijų
kad ir taip pusėtinai užliu-
bam.

Visi pripažįsime, kad sto-
gas reikia lopyti giedroje, li-
jant tas darbas nepatogu at-
likti. Panašiai yra ir su or-
ganizacijomis. Patogiausia
organizuoti, kada darbai
gerai eina.

Valdiškas Darbo Biuras
esantis Washingtono skel-
bia, kad dabartinis Ameri-
kos gerbūvis tėsas dar mo-
tus. Gal Biuro spėjimas bus
tikras, gal jis apsiriks. Bet
neapsiriksime pasakę, kad
vėliau ar anksčiau darbai
apsistos ir bedarbių pulkai
atsiras, kaip kad buvo prieš
neseną laiką. Ne tada bus
laikas organizuoti ir rūpi-
tis kova su kapitalistais. Tą
darbą varyti laikas dabar.

Darbininkai, plakitės į L.

D. S., kad atėjus blogme-
čiui būtime stiprūs ir gale-
tume vieni kitiems pagelbėti.

ŽYDAI PRIEŠ LIETUVĄ

Lietuvos laikraščiai daug
rašo apie tai, kad Paryžiu-
je žydų leidžiamas biulete-
nis bauriai apšmeižė Lietu-
vos valdžią. Lietuvos Žydų
Taryba aiškinasi, kad tos ži-
nios aname biuletene tilpo
be jų žinios ir jie nesą tame
kalti ir neatsakomingi.

Atsimeinant žydų nedėkin-
gumą Lietuvai, tas jų aiški-
nimas mažai tegeluoja.

APIE LENKIJOS SKALDYMĄ

The Literary Digest bir-
želio 23 d. š. m. laidoje betu-
ris raštelis antraštiu *Po-
land's Poverty*. Cituojama
iš Londono laikraščio *New
Statesman*. Nurodoma, kad
Lenkijos armija gražiai pa-
rėdyta, bet tai žmonių kaš-
tu. Žmonės nubiedinti per
tai Varšavoj namai griūva,
tiltai netaisomi. Rašoma,
kad bėgyje kokių 20 metų
prasidės naujas Lenkijos
skaldymas, jei Lenkija lai-
ku neatsižadės pavogtų že-
nių.

ATVAŽIAVIMAS AME- RIKON

Pranešta, jog daugelis
ateivių, kurie keliauja į
Suv. Valstijas iš šalių, kurių
metinės kvotos išsibaigė, nu-
rodyti važiuoti į Kanadą.
Kubą arba į kitą artimą ša-
lį, ir jiems pasakyta, jog
jeigu įvažiuos į Suv. Valsti-
jas, sakykime per užpakali-
nes duris, nebus prašalinti
dėl išsibaigusios kvotos. Jei-
gu giminės arba draugai to-
kių atvažiuojančių ateivių
duoda tokius patarimus, tai
papildo neišpasakytą skriau-
dą, nes atneš tiems žmonėms
baisiausios nelaimės vieton
pagelbos. Taipgi pranešta,
jog laivakorėjų agentai, kai-
kuriose šalyse, pataria žmo-
nėms atvažiuoti į Suv. Val-
stijas per tokius aplinkke-
lius, ir taip darant tie agen-
tai parduoda laivakortes su-
lig neteisinių pletensijų, ir
vertėtų toms šalims kur to-
ki agentai randasi, po išty-
rinėjimui, juos nubausti.

Ateivis važiuodamas į Ka-
nadą, Meksiką arba į piet-
ines Amerikos šali, manyda-
mas, jog iš ten jam lengva
įvažiuoti į Suv. Valstijas,
klysta, nes daug lengviau ir
geriau tiesiog atvažiuoti į
Suv. Valstijų uostą iš savo
gimtinės šalies.

Tie klaidingai informuo-

ti ateiviai mano, jog pas-
porto įstatymai ir kvotos su-
varžymai nekeičia įvažiavi-
mą į Suv. Valstijas iš kitų
Amerikos šalių. Yra teisy-
bė, jog kvotos suvaržymai
nekeičia Kanados, New-
foundlandijos, Kubos, Meks-
ikos, centralės ir pietinės
Amerikos šalių ir netolimų
šalių žmones, bet tas liečia
tik piliečius tų šalių ir to-
kius kitus kurie ten nuola-
tai apsigyveno per penkis
metus prieš laiką kuomet
prašo leidimą į Suv. Valsti-
jas. Apart kvotos, tų šalių
piliečių ir penkių metų ap-
sigyvenę gyventojai turi su-
tikti su pačiais imigraci-
jos reikalavimais kaip ir
tie ateiviai iš Europos. To-
kiu būdu, ateivių neliečia
kvotos įstatymas jeigu apsi-
gyveno Kanadoj, Kuboj,
arba kitoj Amerikos šalyje
mažiausia penkis metus.
Žinoma, ateivis Kuboje ar
Kanadoj gali prašyti leidi-
mą į Suv. Valstijas prieš už-
baigimą tų penkių metų,
jeigu jis gautina vizą ant sa-
vo pasporto nuo Amerikos
konsulio toje aplinkėje,
kur jis laikinai apsigyveno.
Bet tokiam atsitikime, jis
paskaitytas prie jo gimimo
šalies kvotos, ir jeigu kvota
išbaigta, jis nebus įleistas,
taip pat kaip ir tie, kurie
tiesiog atvažiuoja į Suv.
Valstijas iš savo gimtinės
šalies. Yra ir kita sunkeny-
bė. Amerikos konsulis Ka-
nadoj arba Kuboj neišduos
vizą ant pasporto dėl leidi-
mo į Suv. Valstijas pakol
ateivis neapsigyvens nors
vieną metų Kanadoj arba
Kuboj. Jeigu jis randasi
Meksikoj turi ten gyventi
du metų pirmą metų Ameri-
kos konsulis jam užviziuos
pasportą.

Kanada ir kitos artimos
Amerikos šalys turi savo
imigracijos įstatymus, su
kuriais visi ateiviai turi su-
tikti ir jeigu nesutinka ga-
li būti deportuoti.
Atkartojant, ateiviai gy-
vendami Kanadoj, Kuboj ir
kitose Amerikos šalyse gali
prašyti leidiimo į Suv. Val-
stijas tik po vieno mėto ap-
sigyvenimo toje šalyje, apart
Meksikos, kuri šalis reika-
lauja metų apsigyvenimo.
Dar turi sutikti su visais
Suv. Valstijų imigracijos
reikalavimais kaip ir tie
ateiviai, kurie atvažiuoja iš
Europos. Tik po penkių
metų apsigyvenimo tose ša-
lyse ateivis gali įvažiuoti į
Suv. Valstijas nepaisant
kvotos. Tokiu būdu, aišku,
jog ateiviai atvažiuodami
į Suv. Valstijas per kitas ša-
lis neprotingai daro, ir tie
kurie jiems pataria taip da-
ryti tik priveda juos prie vi-
sokių vargų.

Kas buvo rašyta, neturi

nieko bendro su tais atei-
viais, kurie atvažiuoja į
Suv. Valstijas per Kanadą
arba kitą šalį su tinkamai
užviziutu pasportu. Takia-
ne atsitikime, ateivis per-
žiūrėtas Kanados uoste, ir
jeigu įleistas, be jokios bė-
dos įleistas į Suv. Valstijas.
Ir tas pats su ateiviais, ku-
rie važiuoja į Kanadą per
Suv. Valstijų uostą. Peržiū-
rėti Kanados imigracijos
viršininko Suv. Valstijų
uoste ir jeigu įleisti turi
tuoj važiuoti į Kanadą.
Tik tie ateiviai, atvažiuo-
dami į Kanadą gali prašyti
leidiimo į Suv. Valstijas, ku-
rių pasportas buvo Ameri-
kos konsulio vizuotas, ir ku-
rie prieš išvažiuojant pa-
reiškė norą važiuoti į Suv.
Valstijas.

Ateivis, atvažiuodamas į
Ellis Island (Amerikė), ne-
gali, kuomet randa jog jo
šalies kvota išsibaigusi, ir
jog jis nebus įleistas į Suv.
Valstijas, permainingai pla-
nus ir prašyti leidiimo į
Kanadą. Įvažiuoti į Kana-
dą turi grįžti atgal į šalį iš
kur atvažiuavo.

Pradžioj gazo dūdos buvo
daromos iš medžio. Canan-
daigau, N. Y. mieste prieš
70 metų buvo įtaisytos me-
dinės gazo dūdos. Dabar jos
norėta pakeisti metalinėmis,
nes spėta, kad jos apipuvo.
Atkasus pasirodė, kad tebe-
sancijos kogeriausiam sto-
vyje. Geležiniai lankai be-
vis surūdiję. Todel lankai
uždėta nauji, o dūdos pa-
liktos senos.

Nuo 1900 m. Suv. Valsti-
jų gyventojų skaičius paau-
go ant 37 nuos. O telefono
reikalavimas paauogo ant
1000 nuos. Telefono kom-
panija prieš samdant naują
darbininką turi įtaisyti i-
rankių už \$6,000.

ŽINIOS IŠ LIETUVOS.

Rinkimuose į Antrąjį Sei-
mą Pažanga visoj Lietuvoj
surinko 10,000 balsų, o
žemdirbiai — 4000. Perei-
tuose rinkimuose Pažanga ir
žemdirbiai buvo surinkę 27-
175 balsų.

Meno parodą (Seimo rū-
muose) aplankė virš 6,000
svečių. Pastaruoju metu at-
vyko iš provincijos daug
ekskursininkų. Atsilaukę
Siulčių, Radviliškio, Ma-
riampolės, Kybartų ir kitų
gimnazijų ir progimnazijų
moksleivių ekskursijos, Kau-
pės visos mokyklos, prieglau-
dos, seminarijos ir tt.

Parodoj parduota virš 30
paveikslų, jų tarp Simo-
nės, Didžiokienės ir kitų.
Paroda uždaryta nuo bir-
želio 1 dienos.

LEONO XIII ENCIKLIKA

(Tęsinys)

daro praktiniausią, amžiną, visa pervirši-
jančią mūmę šlovę" (2. Cor. 4, 17). Užtat
Bažnyčia ir perspėja visus pasiturinčius,
kad turiai nepaliuosuoja nuo skausmų ir ne-
tik nepadeda amžinajai laimei pelnytis, bet
greičiau jai kenkia (Mat. 19, 23, 24); kad
turtuoliai turi drebėti, girsdami Kristaus
grąsinimus (Luk. 6, 24, 25) ir kad reikės
kada nors duoti Dievui labai sunkią atskai-
tomybę iš turty vartojimo. Yra puikiausias
ir didelės svarbos mokslas, kaip vartoti tur-
tus; ji neaiškiai ir tik jojo pradžių nors jau
ir filozofija skelbė, vienok tik Bažnyčia pa-
skelbė, tobulai jį užbaigus, ir paliepė, kad
tas mokslas ne tik būtų žinomas, bet ir vy-
kinamas. Pamatas šito mokslo yra tas, kad
jis skiria teisingą turtų turėjimą nuo jų
teisingo vartojimo. Turėti savo atskiros
nuosavybės, kaip matėm, yra įgimta žmo-
gaus teisė, o tąja teise naudotis yra ne tik
leista, bet ir būtinai reikalinga, ypač visu-
menėje gyvenant. "Žmogui leista turėti
savo nuosavybės. Tas yra ir būtinai reika-
linga žmogaus gyvenimui." (Šv. Tom. 2, 2,
Q. 66, a 2). Bet klausiant kaip privalo bi-
ti vartojami turiai, Bažnyčia, nė kiek ne-
dvejodama, atsako šv. Tomo Akv. žodžiais:
"Šituo atžvilgiu žmogus neprivalo laikyti
turtų, kaip savo nuosavybės, bet laikyti
juos visiems bendrais, būtent, kad lengvai
jais galėtų pasidalinti su kitais, kuomet jie
vargsta. Todel Apaštalas ir sako: šio pa-
saulio turtingiesiems įsakyk... noriai duo-
ti, pasidalinti." (2. 2. Q. 66 a 2). Žinoma,
niekas neverčiamas kitiems duoti to, kas bi-
tinai jam pačiam, ar šeimai yra reikalin-
ga; net nėra priverstas atiduoti tai, ko rei-
kalingas savo paties asmeniui tinkamai iš-
laikyti, "nes nieks negali būti verčiamas gy-
venti neatatinkamai" (2. 2. Q. 32 a 6). Bet
jeigu yra patenkinta, ko pragyvenimas ir
padarumas reikalauja, randasi priedermė
šelpiti vargšus iš to, kas lieka. "Iš to, kas
lieka, duokite išmaldos" (Luk. 11, 41). Iš-
skyrus didžiausią reiką, tai daryti ne tei-
singumo, bet krikščioniškos meilės prieder-
mė, kurios reikalauti per teismą, žinoma,
nėra teisinga. Bet žmonių įstatus ir jų
sprendimus viršija mūsų Viešpaties Jėzaus
Kristaus įstatymas ir sprendimas. Jis gi i-
vairiausiais būdais remia paprotį gausingai
davinėti vargšams: "laimingiau yra duoti,
nekaip imti." (Akt. 20, 35). Užtat duotą,
ar atsakytą bėdiniams pašalpą Kristus lai-
kys lyg Jam pačiam suteiktą, ar atsakytą.
"Tiek, kiek padarėte vienam iš tų mažiaus-
ių mano brolių, man padarėte." (Mt. 25,
40.) Iš to viso šitokia išvada: kas iš Dievo
malonės yra gavęs daugiau gėrybių, — ar
tai kūno ir sielos ypatybių, ar tai šiaip jau
turtų — tas yra jų gavęs netik sau išsitobu-
linti, bet nelyginant, kaip koks Dievo skir-
tas užvaizda, lai lygiai jų vartoja ir kitų
naudai. "Turis daug proto težiūri, kad jo-
jo neslėptų; turis gausiai turtų, lai žiūri,
kad nenustotų gailcingumo darbų dirbęs;
mokas valdyti tegu labai rūpinasi savo mo-
kėjimą sunaudoti artimo reikalams ir nau-
dai." (S. Greg. Magn. In Evang. hom. 9
n 7).

Bėdiniuosius gi Bažnyčia mokiina, kad
neturtas nėra Dievo akyse pažeminimu ir
kad nereikia gėdintis sunkių darbų savo pra-
želio 1 dienos.

gyvenimui užsidirbti. Tą pat patvirtino
savo gyvenimu mūsų Viešpatis Jėzus Kris-
tus, kurs žmonėms atpirkti, "būdamas tur-
tingas pasidarė beturčiu." (2 Kor. 8, 9) bū-
damas Dievo sūnus ir pats Dievas, nesidro-
vėjo būti laikomas dailidės sūnumi ir net at-
sisakė didesnės savo gyvenimo dalies, pra-
leisti dailidės darbuose. "Ar gi jis ne daili-
dė, Marijos sūnus?" (Mk. 6, 3). Žiūrint į
tą Dieviškąjį pavyzdį, lengviau yra supras-
ti tikrą žmogaus vertę bei kilnumą esant ge-
ruose darbuose, t. y. dorybėje; dorybė gi y-
rą visų žmonių bendra gėrybė; ji lygiai pri-
cinama žemiausiems ir aukščiausiems, tur-
tingiesiems ir vargšams, ir tik už dorybės
bei gerus darbus, vistiek kas jų turės, te-
gaus užmokescnio laimingoje amžinybėje.
Kaip tik Dievas rodosi maloningesnis varg-
šams: juk bėdiniuosius vadina palaimintais
(Mt. 5, 3: palaiminti neturtėliai dvasia);
Jis meilingai kviečia prie savęs, norėdamas
paguosti visus, kurie vargsta ir liūsta*);
mažusius ir neteisingsi kenčiančius jis ypa-
tingai myli; tai žinodami turtuoliai nesidi-
džiuos, vargšai nebus tokie nusimęgi; vieni
raginami būti labdariniais, kiti kukliais.
Tuoj būdu lengvai mažėja pilkybės gimdo-
mas skirtumas tarp šių abiejų luomų, o pa-
davus viens kitam draugingas rankas, bus
nesunku sujungti abiejų luomų siekimus.

Jeigu jie pilnai klausys krikščioniškų
įsakymų, tai tas draugiškumas virst tikra
brolių meile. Tuomet visi pajus ir supras
visus žmones esant vieno tėvo, Dievo, su-
tvėrtus ir turint vieną bendrą tikslą, kuris
yra pats Dievas, kursai vienas tegal suteik-
ti ir Angelams ir žmonėms pilnos laimės; su-
pras, kad kiekvienas žmogus yra Jėzaus
nuopelnais atpirktas bei į Dievo sūnaus gar-
bę pakeltas, jog neišvengiamai brolybė jun-
gia visus su vienas kitu ir su mūsų Viešpa-
čiu Kristumi. Kurs už tai ir vadinamas
"pirmgimiū tarp daugelio brolių" (Rom. 8,
29). Visos gėrybės lygiai, kaip ir Dievo
malonės, yra duotos bendrai visų žmonių
naudai ir nieks, nebent jis bus to vertas, ne-
bus atstumtas nuo dangaus laimės. "Jei
esame vaikai, esame ir tėvainiai: tėvainiai
Dievo ir draug tėvainiai Kristaus" (Rom. 8,
17.).

Šit kokios yra priedermės ir teisės, ku-
rių mokiina krikščioniškoji filozofija. Ar
gi ne aišku, kad visos kovos trumpiausiu
laiku nurimty, jeigu tas mokslas įvyktų
žmonių gyvenime.

f) Bažnyčios geri darbai.

Bažnyčia nesitenkina nurodžiusi gydy-
mo priemones, bet ir pati jas vartoja. Ji
visa savo galia stengiasi apšviesti žmones
savo mokslu ir sulig jo išauklėti juos; Ji
stengiasi gaivinančius to mokslo syvus teik-
ti žmonėms, kaip galima, plačiau per savo
vyskupų ir kunigų darbus. Bažnyčiai rū-
pi prasiskverbti į žmonių sielas ir palenkti
jų valią, kad jie rodiškai klausytų Dievo įsa-
kymų ir jais save tvarkytų. Ir kaip tik šia-
me svarbiausiam pirmos eilės reikalui — nes
nuo jo pareina viso šito klausimo išsišimas
— vieną Bažnyčia daugiausiai padaryti te-

* Mt. 11, 28: Eikite pas mane visi, kurie varg-
stai ir esat apsunkę, o aš jus atgaivinsiu.

(Bus daugiau)

Valio visi į Liet. Vyčių N. A. Apskr.

Išvažiavimą!

KURIS IVYKS

LIEPOS 4-TĄ, PALANGOJE

LAWRENCE, MASS.

Valio visi į garsų Palangos Parką atsi-
kvėpti grynu oru, dailiai-gražiai pasilink-
sminti. Neužmirškite, kad So. Boston'o,
Cambridge'iaus ir Lawrence'o chorai dai-
nuos ir Simfonijos orchestra grieš perdėm.
Rengiamas bazaras. Tenai bus šokiai, lenktynės, visoki
žaislai. Vyčiai nustebins visus su savo paikiu programu.
Ten visko bus, tik važiuokit persitikrint. RENGEJAI.

KAS GIRDĖTI LIETUVIŲ KOLONIJOSE.

BALTIMORE, MD.

Kooperacijos kšnelis.

Jau nuo penkiolikos metų įsteigta Taupymo-Paskolos-Budavojimo Bendrija. Lietuviai ją vadina Bofra. Čia darbininkai išsimoka akcijas po 25c., kiek kas nori, tai ant kiekvienų 25c. gali \$100 susitaupyti savaitiniais mokesčiais po vieną dolerį arba ir daugiau, kiek išsitiesa, nėra apribota. Kožnas sutauptas šimtas neša jam nuosimintį kokią bendrovę gali uždėti ir visi lygiai gauna nuosimintį. Pieno tik tiek paliekama kiek valstija mažiausia apriboja. Tokių Bofrų Baltimorėje yra daug ir jos savo narius moka 6-tą nuosimintį o kapitalistų bankai vos ištesa 4-tą nuosimintį. Už tai kapitalistų bankos prieš tas Bofras valdžiai skundus paduoda, kad kaip nors jas kokiais mokesčiais apsunkyt, bet ir šios bendrijos iš savo pusės spiriasi darodyt, kad visi depozitoriai yra hariai. Kaip šitos draugijos neturėjome, tai lietuviai nei savų namų neturėjo, nes su sveimintais žais nelabai daug užsimdavo. Kada sumanėm šita draugiją, tai visoki laisvamanių pasityčiojimai pylėsi kaip iš rago lyg kad būtų kokia religijinė draugija, bet visuomenė nepaisė: vie- ni taupe savo centus, kiti imdami paskolas pirkosi sau nuosavus namus ir dabar Baltimorietiai lietuviai gyvena savuose namuose. Mažesnis dalis šeimynų randas moka, o kiek smagumo taupyme savaitinėmis mokesčiais mokant. Gale metų pažiūrėjus į knygelę net smagumas paima, kad jau daug yra pinigų ir šeštas nuosimintis. Tai nariai džiaugiasi. Yra net merginų kurios iki \$5,000.00 turi susitaupinusios, o nuosimintis siekia 300 dolerių. Džiaugsmas tokiai darbininkei kurį mokėjo sutaupti. Šios draugijos motinė apyvarta siekia iki \$500,000 ir visapusiškai svarstant, išeina, kad ši draugija yra kooperacijos pamatais paremta, tai geriausia darbininkiška banka. Aš nematau, kad mūsų steigiamos bankos galės mokėti 6-tą nuosimintį kaip šios kad moka, nes mūsų valstijoje nevalia už skolą imti aukštesnį nuosimintį kaip 6-ą. Jeigu būt galima aukštesnį imti už paskolą, tai ir tauptytojai gautų aukštesnį nuosimintį. Tai tik šita bendrija ką teisingiausia galėjau pasinaudoti o kitos visos žlugo su šeriais, nes buvo korporacijos pamatais.

Liet. Piliētis.

NEW BRITAIN, CONN.

17 d. birželio LDS vietinės kuopos buvo mincesinis susirinkimas. Aptarus kuopos reikalus, iutėta paaukoti penkis dolerius ant bažnyčios toptojimo. Buvo gaminami juosiniai - juoskričio susivaižinava, kuris bus 24 d. birželio Wabshury, Conn. Taipgi pagaminami juosiniai ir seimų, kuris bus 26 ir 27 d. birželio, Newark, N. J. ir seimų delegatų apsiėmė važiuoti Pranas Uandulovičius.

Rep.

LAWRENCE, MASS.

Šv. Elzbieta Dr. ja perka vasarnamį "Palangoje" šaly ežero. 24 d. birželio įvyks atidarymas "Lawn Party", kurioje dalyvaus visos užrašytos Dr. jos iš vietinės kolonijos. Kalbės Tėvas Juras. Bus dainų, muzikos ir štukorių. Bialvininkų apskričio piknikas gerai nusisekė. Buvo daugybė svečių iš aplinkės, ypatingai jaunimo, kurie galėjo ir turėjo progą susipažinti. Dalyvavo iš dvasiškių Tėvas Ubonavičius, Tėvas Centis Pima, Tėvas Juškaitis, Tėvas Mockus, Tėvas Virmauskis ir Tėvas Juras. Taipgi buvo atvažiavus p-lė M. Sakalavičius su savo broliu iš Penn. P-lė Marijona yra didelė remėja Motorų Sąjungos.

Studentai parvažiavo ant vakacijų pas Tėvus Valerijonas Paplauskis ir J. Davidsonis.

Tikiu, kad Vyčių Apsk. išvažiavimas bus ir gi pasekmingas, nes dalyvaus žymių ypatų. So. Bostono choras sparčiai rengiasi ant savo dainelėmis visus palinksinti.

T. Linksmutė.

Pastaraisiais laikais mūsų kolonijoj lankėsi svečių iš aplinkės kolonijų. Nekurie iš jų bizničiai, aplankė "Palangą", ir sakė Lawrence'o katalikai turėtų didžiūti turėdami tokią puikią vietą, darbščius kunigus ir gerų veikėjų. Stebisi ypatingai iš naujos bažnyčios, kuri neapsakomai gražiai apuosi Bradford gatvę. Kaip kad Lawrence'o "High School" - papuošia Haverhill - Lawrence gatvės ant kertės. Abi turi didelį panašumą, nes iš vieno akmens pastatytos.

Lietuvių katalikų priešai juokdavo iš tikinčiųjų, sakydavo, kad lietuviai eina į katalikų bažnyčią, visi negražūs, šleivi, kreivi, kuproti, jų sena bažnyčia ir tuojau nugrius. Patys viršmūštie nariai nugriovė ir stato ačiū Dievui puikią mūrinę, kuri iš oro jau gatava ir sklepas, per metus laiko.

Biedinių kirkuzė daugiausia remia nekurię biznierių, laisvamanių, socialistų. Daugumas Amerikoj angusių mergaičių susilūbavo kirkuzėje ištėkėdamos iš viršmūštie lizdų tikėjimo. Gaila kad lietuviai tėvai neperspėja savo dukterų ir leidžia be tikro šilno gyvenimą vesti. Yra iš katalikų mergaičių apsiavedusių su laisvamanišiais. Šiandien galisi, bet jau pėvelu. Net ir mūsų lietuvių daktaro moteris buvo dora ir tikinti mergaitė, chiegičiai sako, bet pateko laisvamanių globon ir tapo verga. Gaila kad negali eiti bažnyčelėn kaip eidavo.

Lietuvos Lietuvalė.

NEW PHILADELPHIA, PA.

LDS. 87 kp. susirinkimas įvyks 1 d. liepos (July), 1923, tuojau po antųjų šv. mišių. Malonėkite visi nariai pribūti. Kurie užsivilę su mokesčiais, tai meldžiu atsislygioti. Beikės finansų rasti ninką rinkti, nes dabartinis atsiskė. Meldžiu naujų narių atsi-vesti prisirašyt.

Jonas Abromaitis, Prot. Rašt.

MINERSVILLE, PA.

Pas mus veikimo - gana daug, tik gaila kad nepadaudama laikraščiuose, labai retai matosi iš Minersville'o žinių. Pora mėnesių atgal buvo permaina kunigų: gerb. kun. J. Dumčius perkeltas iš Minersville į Shandoah. Jis uoliai darbavosi kaip bažnyčios taip ir tėvynės naudai per 14 metų. Pastatė bažnyčią, skolas išmokė, je ir buvo visų parapijų mylimas. Didžiai buvo nusiminę parapijony išgirdę, kad iškelia jį mylimą kleboną, bet ant paskutinio pamokslų atsivyskėdamos su parapijony pasakė, kad gausių gerų ir darbštų kleb. gerb. kun. J. Kavalių ir ištikrųjų tai uoliai veikėjas kaip parapijos taip ir tėvynės naudai. Kaip tik atėjo, tai tuojau pradėjo veikti, suorganizu-

Rep.

"LIETUVOS UNIVERSITETAS"

TRUMPĄ LIETUVOS UNIVERSITETO IŠIKURIMO APŽVALGA.

Nepriklausomai Lietuvai atgimstant, besikuriant jos vyriausybė vienu svarbiausių ir pirmiausiųjų reikalų laikė atgaivinti Lietuvos Universitetą.

Kaip žinoma, senais laikais Lietuvoje ilgai yra gyvavusi aukštoji mokykla, da-gi pilnas universitetas. Taip jau 1678 metais Vilniuj įsteigti buvo įsteigta filosofijos ir teologijos akademija, reorganizuota 1780 metais į Vyriausią D. Liet. Kunigaikštijos Mokyklą, 1831 metų sukilimo audroje dingo, likviduotas Rusų valdžios, leidusios dar kuriam laikui (1832-1842) - atgaivinti - šios mažą universitetą dalį pavidale dviejų akademijų - medicinos ir teologijos (kitaip vadin. dvasinės akademijos).

Savo ilgame gyvenime senoji Vilniaus mokykla ne visuomet išilankė atatinamoje aukštybėje.

Antroji 17 amžiaus pusė ir didesnė 18 šimtojo dalis buvo nemažai jos nupulimui liudytojais, užtai Vilniaus Universiteto laikai mokslo atžvilgiu reiškia stebėtinai garbingą epoką senosios Vilniaus mokyklos istorijoje. aukštoje mokykloje, prisi-

zavo suaugusių mergaičių draugystę sodaliečių, kurių prisirašė suvirš 80 narių. Gerb. kun. K. Ralauas rūpesniu tuojau sodaliečių pradėjo veikti, suvengė vakarienių parapijos naudai ant šventoriaus, iš kurios gyno pieno liko parapijai \$300 suviršus. Dabar sodalietės jau mokinosi teatru, kurį žada pabaigę liepos mėnesio lošti. Choras irgi neapsileidžia, sulaušė teatrą "Piršlybos". Liko gyno pieno \$96.85. Mažų mergaičių draugystė taipgi lošė teatrą: gyno pieno liko \$116.

Dabargi visi išvieno rengiamės prie metinio parapijos pilnikio, kuris bus 4 d. liepos. Prasidės 10 val. iš ryto, giorų, už lietuvių kapinių, pas šaltiniuką. Bus visoki pasilinksminimai: šokiai, lenktynės, virvės traukimas, basbailė ir kitoki žaislai. Kviečiama yra kas gyvas rengtis ir užsikviestie iš toliaus savo gimines ir pažįstamus.

Parapijonos.

aukštoje mokykloje, prisi-taikinant epokos dvasiai mokslas buvo dėstomas ne tautos kalba tik svetimomis kalbomis, - pirma lotynų, paskui labiau lenkų, ir net, ana aukštoji Vilniaus mokykla lenkų pastangomis buvo panaudota kaip viena priemonių, lietuviams ir baltgudžiams - nutautinti. Bet visgi buvo tai aukštoji Lietuvos mokykla, ir tai ne vien savo geografine padėtimi, bet ir didžiais moksliniais kultūriniais mūsų kraštui nuopelnais. Vilniaus Universiteto moksliniai ypatumai atlikę pirmus Lietuvos gamtos tyrinėjimus; iš to Universiteto išejo eilė Lietuvos istorikų, kaip Norbutis, Daukantas, Krševskis, Valančius; eilė tos mokyklos auklėtinų, tarp jų pats didysis Adomas Mickevičius, stebėtinomis poezijomis, nors ir ne lietuvių kalba, apdainavo lietuvių senovę; pagaliau Vilniaus Universiteto laikotarpis, nepaisant lenkininkų noro, tapo tautinės lietuvių literatūros renesanso laikotarpis.

Rusų valdžios netolerancijos sudarytoji visiška stoka aukštosios mokyklos nuo 1892 m. buvo skaudžiai jaučiama visame krašte dar prieš didįjį karą, kaip rodo pakartotinai darytieji savi-valdybių bei šiaip visuomeninių organizacijų pareiškimai rusų vyriausybei.

Didžiajam karui praėjus, aukštosios Lietuvoje mokyklos atgaivinimo reikalas pasirodė ypač pribrėdęs. Atnaujinamajai Lietuvos valstybei prireikė daug naujų inteligentinių jėgų visose valstybinio ir tautinio gyvenimo srityse. Besikuriančiomis administracijoms reikėjo skaitlingų juristų, nusima-lančių ypač krašto teiseje. Materialinės gerovės atžvilgiu Lietuva didžiojo karo metu tapo stipriai apardyta, tad gyvai buvo jaučiamas reiklas techninių jėgų kra-

tui atstatyti ir jo gamybai vystyti. Sanitarinė padėtis po karo buvo žymiai pablogėjusi, iš kaimyniškos galvalstybės rytuose grėsė nuolatinis didžių epidemijų pavojus, tad skubiai reikėjo paruošti naujus gydytojų kadrus. Vidurinių mokyklų skaičius dar prieš karą pabaigą buvo nemažas ir toliar nepaprastai greitai augo. Tų naujų, tautinių mokyklų nebegalima buvo pilnai aprūpinti pedagogais išėjusiais svetimus Rusijos ar kitų šalių universitetus, visiems buvo aiški būtinybė tuojau turėti savą humanitarinį fakultetą.

Lietuvos mokyklose dėstomas yra ir tikybos mokslas. Tad skaitlingoms vidurinėms mokykloms reikia daug išlavintų teologų-kapelių, nemažai jų reikia ir dvasinėms Lietuvoje seminarijoms. Vienu žodžiu, aiškus buvo reikalas paruošti kraštui visokeriopas kadrus savo inteligentų jėgų, steigiant pilną aukštąją mokyklą-universitetą.

Atgimstančios Lietuvos valstybės vyriausias laikinasis organas Valstybės Taryba jau 1918 m. gruodžio mėn. 5 d. priėmė Vilniaus Universiteto statutą ir laikinąjį vyriausybę davė atatinamų žygių likusiam uždaryto senojo universiteto turtui (triobėsiams, muzėjams ir bibliotekos likučiams) pavalkyti bei globoti ir suformuoti universitetui atgaivinti. Tačiau jai nepavyko tas darbas laimingai baigti nes ji kaip ir daugelį kitų darbų sutrukdė kaimynų-rusų ir lenkų - neprietelingi žygiai, privertę nesuskubusia gautinai susiorganizuoti Lietuvos vyriausybę pasitraukti iš sostinės ir persikelti Kauną.

Kaune laikinai vyriausybė teko įtempti visas pajėgas tam, kad apgynus valstybę nuo užėmusių didesniųjų jos dali ir besikverbiančių toliau trijų pavojingų: lenkų, rusų bolševikų ir vokiečių rusų reakcionių, vadinamų bermontininkų. Be to pirmion galvoti daug darbo tėko padėti valstybės kurėjams pertvarkant bei naujai organizuojant valstybinių aparatų. Del visų šių priežasčių valstybinės aukštosios mokyklos iškūrimo ir atgaivinimo reikalas tapo galutinai atliktas tik po trijų metų.

Tačiau žengias sparčių žingsnių pirmyn Lietuvos kultūrinis gyvenimas negalėjo tiek ilgai laukti. Šimtai jaunų piliečių, padėjusių prieš karą ar jau laike karo eiti mokslus aukštosios mokyklose svetur, laukė progos baigti pradėtuosius mokslus; kiti šimtai Lietuvos jaunimo baigusio ar baigiančio aukštesnias mokyklas troško tolimesnio mokslo, bet tik nedaugeliui pasisekė įstoti į užsienio aukštesnias mokyklas. Tat 1919 m. rudenį matematikui Zigmui Žemaitiui iškėlus klausimą apie reikalingą neatidėliojant steigti Kauno aukštąją mokyklą ir privatinio kelių paskelbus per laikraščius auklėta, ir tris dienas atsiliepė daugiau kaip tvis šimtai jaunimo, panorėju-

sių eiti Kaune aukštųjų mokslų kursus. Pasiremiant šiais daviniais, iniciatoriaus kartu su jo artimųjų draugų būreliu tapo sumanyta įsteigti Kaune, kad ir priva-tyne aukštoji mokykla. Mokymų tipui ir steigimo sąlygoms apsvastyti 1919 m. spalio mėn. 8 d. buvo kvietas aukštoji mokykla. Jame laikinai gavo prisiglausti ir kitos besikuriančios to skyriaus ištaigos. Antrais gyvenimo metais Aukštieji Kursai jau persikėlė į buvusias Komercijos mokyklos rūmus, skirtus rengiamam universitetui ir įrengė ten chemijos, fizikos, odontologijos ir kitus kabinetus ir laboratorijas. Gamtos skyriui zoologijos ir botanikos reikalams buvo naudotasi buvusios gamtos tyrimo stotimi, Juridinio gyskyriaus paskaitos buvo laikomos vakarais Steigiamojo Seimo Rūmuose.

Vykdomoji komisija sudatė aukštųjų kursų statutą projektą, sudarė jiems steigti ir laikyti visuomenės organizaciją, Aukšt. Mokslų Draugiją, ir gavus statutu Švietimo Ministerijos autorizaciją, 1920 m. sausio mėn. 27 d. dabartinėje seimo salėje tapo iškilmingai atidaryti Aukštieji Kursai, kaip pirmoji nepriklausomoje Lietuvoje aukštoji mokykla, įsteigtoji grynai visuomenės pastangomis; ne valstybės lėšomis. Visuomenės organizacijos ir pavieni veikėjai, be pažiūrų ir tautybų skirtumo, nuoširdžiai sveikino naują atidarytą mokyklą. Jaunimas skaitlingai stoji į Kursus ir jau iki vasario mėn. pradžios buvo priimta apie 300 tikrųjų klausytojų ir apie 200 laisvųjų. Nežiūrint į labai nepatogias ir sunkias darbo sąlygas, jaunimas per dvejus kursų gyvenimo metus mokinosi noriai ir uoliai.

Aukštuosiose Kursuose buvo atidaryta ir išstius dvejus metus funkcionavo šeši skyriai (fakultetai): Humanitarinis (jam vadovavo prof. E. Volteris), Juridinis (vad. A. Janulaitis), Matematikos-Fizikos (vad. k. Žemaitis), Gamtos (vad. žmonių) aukštesiems uni-T. Ivanauskas), Medicinos (vad. d-ras M. Nasvytis, vėliau d-ras P. Arvižonis) ir Technikos (vad. prof. Pr. Jodelė). Aukštųjų Kursų vadovu pirmais metais buvo Z. Žemaitis, antrais - J. Vabalas-Gudaitis.

Aukštesiems kursams teko pradėti savo darbą išimtinai sunkiose sąlygose; neturint lėšų, nei mokslo priemonių, nei savojo buto. Pirmus metus mokslas ejo Pirmosios Kauno Gimnazijos rūmuose vakarais. Vėliau

(Bus daugiau)

SKAITYKIT IR PLATINKIT

"DARBININKA"

Naujos rėštes šokiai, įredami Amerikon iš Japonijos ir Činijos. Šičia parodoma šokiai ant Sav. Valstijų laiva President Cleveland, kurs plaukioja po Pacifiką. Šitas šokis dar neturi vardo. Yra spėjama, kad šis šokis bus populerus.

